

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiæ Augustæ Scriptores VI

Ælius Spartianus. Vulc. Gallicanus. Julius Capitolinus. Trebell. Pollio. Ælius Lampridius. Flavius Vopiscus

Spartianus, Aelius

Lugduni Batavorum, 1671

Julii Capitolini Verus Imperator Ad Diocletianum Aug.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51177](#)

JULII CAPITOLINI
VERUS IMPERATOR
A D
DIOCLETIANUM AUG.

SCIO plerosque ita vitam Marci ac Veri, ² literis at-
que historiæ dedicasse, ³ ut priorem Verum ⁴ intim-
atum

CASAUBONUS.

IJULII CAPITOLINI.] Etiam membranæ omnes vita hu-
jus auctorem faciunt Capitolinum,
non Spartianum: cui ascribunt eæ-
dem patris hujus Veri Cæsar's vitam.
Si quis tamen utrumque scriptum
diligenter inter se comparat, inve-
nit cur ejus animo suspicio oboria-
tur de fide librorum hac in parte. Bi-
bil enim similius gemino hoc scri-
pto. Jam cùm scribit auctor vita il-
lius, *Is liber debet omnia quæ ad stemma*
generis pertinent, continere, qui habet prin-
cipem de quo plurā dicenda sunt: nonne
vindetur his verbis hunc quoque li-
brum sibi vindicare? vindetur, mihi
quidem. Verū ut pronuntiare de
hoc nō solum: ita illud non dubitem
omni asseveratione confirmare, rectè
vulgatos libros & Marci & hujus vi-
tam eidem attribuere auctori, sive
ille Spartianus est, sive Capitolinus.

2 *Literis atque historiæ dedicasse.] Re-*
*gulus, *historia*, affine apud Vopiscum,*
consecrare aliquem cultibus. at historiæ de-
*dicare, ut illa, *historia* tradere, con-*
secrare posteritati.

3 *Ut priorem Verum intimandum legen-*
tibus darent.] Intimare ut rectè Glossa-
rum auctor, est γνωστος, & εμφα-
*ντος, cognoscendum aliquid exhibe-
re. quare ineptè locutus est auctor,*
si ita scripsit. nam quò illud darent?
cujus verbi notio inest τις intimare,
ut diximus. ideo etiam, optimus
ille Glossographus, intimare παρέχεται
interpretatur. neque alter verbo in-

timare usus Spartianus in vita Veri.
*Lego igitur, *intimandum legentibus puta-*
rent: vel, crederent. ut statim, credidi
*celebrandum.**

GRUTERUS.

2 *Literis atque historiæ dedicasse.] Ita*
*Palatinus noster, non *historia*. idem*
codex vita hujus auctorem adseverat
Capitolinum, non Spartianum.

SALMASIUS.

1 *JULII CAPITOLINI.] Vix est*
ut mihi persuaderi sinam alius esse
auctoris hanc vitam quam Spartiani.
cujus sententia fundum habeo vetera
excerpta Spartianii. Quæ quidem
excerpta, certum est, auctorem illorum
quisquis est, non ex hac farragine & colluvie scriptorum, sed ex in-
tegris Spartianii scriptis collegisse.
ille igitur excerptor hanc vitam Spar-
tiano vindicat, ut & superiores Mar-
ci & Antonini. Sane si stilum judi-
cem facimus, nihil erit dubitationis
qui ab uno eodemque scripta ferantur hæ vita. ita enim par & simili-
lis in his tribus & reliquis quæ Spar-
tiano tribuuntur vitis, scriptio nisi
lique tenor ac filum, ut gutta gutta
non sit similior. suum tamen quemque
habere judicium vere dixit, qui
primus dixit.

3 *Ut priorem Verum intimandum le-*
gentibus darent.] Non alia indiget
hic emendatione locus, quam
ut legatur: priorem Verum intimatum
legentibus darent. intimatum darent,
id est intimarent. ut effectum dare

Cc 3 pto

tum legentibus darent, non imperandi sequuti ordinem sed vivendi. Ego verò, quod prior Marcus imperare cœpit, deinde Verus qui superstite periit Marco, priorem Marcum, dehinc Verum credidi celebrandum. Igitur ³ L. Ceionius Ælius Commodus

VERUS

pro efficere, impetratum dare pro impetrare. apud optimos etiam & vetustissimos quoque auctores, duo verba sunt ejusdem notionis, intimare & insinuare, utrumque enim εἰσφένειν vel διδάσκειν significat. nam intimare est quasi in intimo ponere vel intimum facere. sic & insinuare, eadem ratione dicitur: unde nostrum, eneigner. apud recentis enim Latinitatis magistros insinuare est docere. Glossa veteres: intimare, γνωσθεῖν, αἴσθοτεν, θαυμάσθεν. item aliae: εἰμφένειν, allego, intimo. εἰμφένειν, intimatio. idem plane insinuare. eadem Glossa: insinuare, δηλώσειν: insinuatio, διδασκαλία: insinuavit, εὐεργάτεν. perperam hodie legitur εὐεργάτεν. Nam insinuatio exponitur διδασκαλία. ibi διδασκαλία est quam Jurisconsulti Graci διδασκαλία περιγρατό vocant, hoc est instructionem & allegationem. Glossa, διδασκαλία περιγρατό, allegatio, instructio. idem igitur & insinuatio. sic allegare, intimare, insinuare, & instruere ejusdem plane significationis sunt verba. sic intimatum hoc loco edi curavimus.

GRUTERUS.

⁴ Intimanduni legentibus darent. Nihil ab hac divertit scriptura Palatinus.

¹ Non imperandi, secutis ordinem. Sic erat à manu primâ in Palat. statumque deinde, secuti sunt ordinem, quod & mihi quoque minus placet, quam alterum, etiam ab aliis reperitum in libris chirographis.

SALMASIUS.

¹ Non imperandi secuti ordinem.] In

Palat. sequitis. ex quo prima canonis concinnator fecit: sequuntur omnino scribendum: sequuntur non referunt ad plerisque uitam Marci ac Veri litteris atque legatione dedicasse, ut priorem Verum intimatus gentibus darent, non imperandi sequi ordinem sed vivendi.

² Non imperandi sequuntis ordinem sed vivendi.] Ordinem vivendi duxi propterea quod illi priores vixisse intelligi debent, qui priores vita sunt functi. superstes fuit Vero Marcus: post Verum igitur vixit, atque hic oido est vivendi, quo in ordine prior est Marco Verus.

CASABONUS.

¹ Non imperandi secuti ordinem.] Ita veteres: ali secutus, nihilo determinat, & fortasse verius.

² Sed vivendi.] Hoc est moriens, sive vitam finiendo ita enim expoliatus ad Spartanum in vita Hadriani: ubi similiter vita pro morte ponuntur. Macrinus apud Lampridium, non multum superesse videtur ad vitam, hoc est, ad finem vita, sive mortem. Declarat hunc locum alias similis Spartani in Caracallo: Nam quis prior Geta est vita excessus, nos tamen ordinem secuti sumus, ut qui & priores esset, & prior imperare cuperat, prior scilicet. ex his manifestissimum est, ordinem vivendi auctorem hec appellare, ordinem à vita excedendi. Id ipsum magis eriam ostendit locus Vopisci similis sententia in vita Cæsari: Quamvis, ait, Cæsarius maior etate fuit, prior etiam Cæsar fit nuncupatus: tanta metuere est ut prius de Numidianio legendatur, qui patris secutus est mortem, postea de Cæsario.

³ L. Ceionites Ælius Commodus.] In

Vetus Antoninus, qui ex Adriani voluntate Ælius appellatus est; ex Antonini coniunctione Vetus & Antoninus; neque inter bonos, neque inter malos principes ponitur, quem constat non inhorruisse virtutis, nec abundasse virtutibus: vixisse deinde non in suo libero principatu, sed sub Marco in simili ac pari majestatis imperio. à cuius secta, lascivia morum & vitæ licentioris nimietate dissensit. erat enim morum simplicium, & qui adumbrare nihil posset. Huic naturalis pater fuit L. Ælius Verus, qui ab Adriano adoptatus, primus Cæsar est dictus, & in eadem statione constitutus periit. Avi ac proavi & item maiores plurimi consulares. Natus est Lucius Romæ in

rus.] Pro *Aelius*, in vita à Spartiano
scripta, sapius legitur *Aurelius*.

SALMASIUS.

I Neque inter bonos neque inter malos.] Inter medios igitur ponendus Verus. Nam medios vocant isti scriptores, qui nec boni nec mali fuerunt. & medios duces, qui nec optimi nec pessimimi sunt. de quo nos infra.

⁴ Non in libero principatu.] Lege ex Pal. & vet. ed. Mediolanensi, non in suo libero principatu. quæ vox non aliena hoc loco, nec supervacanea.

In simili ac pari maiestate imperio.]
Legendum videtur : in simili ac pari
majestatis imperio. & nihil verius est
quam ita legi debere. simile & paris
majestatis imperium est, duorum
Angustorum, qui pari majestate
regnant.

GRVTERVS.

4. Non in libero principatu.] Palatinus amplius, non in suo libero, forsan recte.

7 Erat enim morum simplicium, & qui adumbrare nihil posset.] Id est qui nec simulare posset, nec dissimulare. de quā, virtute ne an vicio, multa co-
cervavimus ad illud Taciti : Nellam aque Tiberius, ut rebatur, ex virtutibus suis, quam dissimulationem diligebat.

CASA V BONVS.

² Non inhorruisse vitiis.] Ova dñe-
Breretoniū tñ regia. translatum
ab apri & aliis feris, quæ tum maxi-
mè horripilantes surrigunt seras cum
maxime ad faviendum se parant.

³ Nec abundasse virt.] Reg. non abund. elegantiū.

In simili ac pari maiestatis imperio.]
Melius dixisset, *in simili ac pari imperii maiestate.* nam ex imperio nascitur maiestas; non ex maiestate imperium.

6. Et vite licentioris nimietate.] Li-
centis sive licentiosa virt^e nulla est
mediocritas. melius paullo post, li-
centiarum virt^e tiberioris, at secta eleganter
pro moribus, ex M. Tullio.

⁷ Erat enim morum simplicium e.]
Quò illud enim? hoc vult: per sim-
plicitatem morum Veri factum, ut
vitia sua palam ficeret, cum non mi-
nus viveret incaute, quam parum
caste.

8 In eadem statione constitutus periit.]
Abest à regio vox *constitutus*, nec est
causa cur fū absit desideretur.

9 Natus est Lucius Romæ in prætura patris sui.] Post adoptionem igitur patris sui. nam scribit Spartanus: Adoptatus Ælius Verus ab Hadriano cōtempore quo jam parum riebat. ex de-

in prætura patris sui, xviii. Calend. Januarias, ¹ die quo & Nero qui rerum potitus est. Origo ejus paterna pleraque ex Hetruria fuit, materna ex Faventia.

² Hac prosapia genitus, patre ab Adriano adoptato, in familiam Æliam devenit: mortuoque patre Cæsare, ² in Adriani familia remansit. A quo Aurelio datus est adoptandus, quum sibi ille Pium filium, ³ Marcum ne potem esse voluisse, posteritati satis providens, & ea quidem lege ut filiam Pii Verus acciperet: quæ data est Marco idcirco quia hic ad hoc impar videbatur aetate, ⁴ ut in Marci vita exposuimus. Duxit autem uxorem Marci filiam Lucillam: ⁵ educatus est in domo Tiberiana. ⁶ Audivit Scaurum grammaticum Latinum,

successore necessariò cogitabat, statimque prætor factus. Hoc vero falsum est, si rectè scribitur infra vixisse hunc annis quadraginta duobus. quā ratione incidat natalis ejus in annum Hadriani undecimum, & Coss. Nonnum Alsprenatem, & Annium Libonem: cum Veri Cæsaris adoptio postremis Hadriani temporibus sit celebrata, anno, ut videtur doctis, decimonono, qui habuit Coss. ipsum Verum & Civicam: vel certè decimo octavo Luperco & Attico Coss. Nihil dici potest, qui tam discrepantes sententiae inter se concilientur: nam septem minimum annorum discriminem est in medio. Sequorvero Capitolinum: & Spartanum, qui Cæsarem Verum post adoptionem factum prætorem scribit, aut errasse puto, aut quod fortasse verius, esse corruptum. Planè ita censeo, scripsit Spartanus statimque Proc. factus id est proconsul. imperiti homines scripserunt Prætor, non puto futurum quemquam historiæ hujus peritum, qui emendationem istam non approbaturus sit.

¹ Die quo & Nero.] Suetonius, capite sexto.

² In Hadriani familia remansit.]

Spartianus, qui percutie ^{Ælii} infanciam ipsius Hadriani remansit.

³ Marcum nepotem esse volunt. Si historiam species, nihil tenet hoc Marcum hic legas, five Verum, quæ de re satis diximus ad librum posteriorum. Sed postulat hujus loci sententia scribi hic Verum, sequitur, Verum pater ita in adoptionem Tiberiū ire iussit, ut nepotem appellaret.

⁴ Ut in Marci vita exposuimus. Vide quæ ibi observamus. locus est non longè ab initio libri.

⁵ Educatus est in domo Tiberiana. Ibidem & Marcus: ut antè dictum.

SALMASIUS.

⁶ Audivit Scaurum Grammaticum. Scauriū heic non Scaurum libi veteres præferunt, & sane Scauriū vocabatur Scauri illius nobilissimi Hadriani temporibus Grammatici filius. qui Scaurinus Scauri filius habuit & filium qui Scaurinus vocabatur, qui & Grammaticus & præceptor fuit Alexandri Severi. Alius Lampridius: Romæ Grammaticos Scaurum Scaurini filium doctorem celeberrimum, ita ibi legendum, non Scaurum, ut vulgo habetur. vides Scaurini vocari patrem illius Scaurini qui præceptor

tinum, Scauri filium, 'qui grammaticus Adriani fuit: Græcos, 'Telephum,' Hephaestionem, Harpocratōnem: rhetores Apollonium, Celerem Caninum,
 * Herodem Atticum: Latinum, Cornelium Frontonem: philosophos, Apollonium & Sextum: hos omnes amavit unicè, 'atque ab his invicem dilectus est; nec tamen ingeniosus ad litteras. Amavit autem 'in pueritia versus facere, post orationes: & melior quidem orator fuisse dicitur quam poëta, imo (ut verius dicam) pejor poëta quam rhetor. Nec desunt qui di-

ceptor fuit Alexandri Severi, qui non aliis est, quam hec Scaurinus Scauri filius, Veri præceptor in Grammaticis.

CASAVBONVS.

I Qui grammaticus Hadriani fuit. A. Gellius libro xi. cap. xv. Terentius Scaurus divi Hadriani temporibus grammaticus vel nobilissimus.

3 Hephaestionem, Harpocratōnem. Hephaestion hic videtur ille esse Alexanderinus grammaticus, cuius exar hodieque de re metrica elegans libellus, auctorem certe illum antiquissimum esse nullus dubito. Harpocratōnem quendam Suidas commemorat sophistam Alexandrinum qui Aelius fuit dictus. est hic fortasse Veri præceptor: aut alter ille Varius Harpocratōn, qui eruditum illum de dictionibus decem oratorum Atheniensium librum composuit. ceteri præceptores hic nominati vero communes fuerunt cum Marco.

SALMASIUS.

2 Telephum, Hephaestionem. Pal. Telephum ac Hephaestionem. sed Telephum verius. Hic autem Telephus Grammaticus Pergamenus fuit, qui multa scripsit, quæ referuntur à Suida. Τύλεφος Περγαμενός γραμματικὸς ἔργα τέχνης. qui etsi quibus temporibus vixerit non addit, tamen

veri nihil est similius, quam hunc esse Veri magistrum. Vide Suidam.

4 Herodem Atticum.] Missus ad hunc fuit Verus, nec doctorem tantum sed hospitem habuit Herodem: qua ex familiaritate & hospitiī jure, in suspicionem venit Herodes apud Marcum quasi socius, conscius, & particeps consiliorum Veri & infidularum Marco paratarum. unde se purgans apud imperatorem post Veri mortem Herodes, sic exclamat penes Philostratum: ἀλλ' απηκόνισμένη τῇ γλώσσῃ τῷ ποιητῇ διετείνεται λέξων, Σοῦδα μηδὲ οὐ Δακις ζευλα δο οὐ πριγέπεμψες. quæ verba etiam superius produximus.

5 Atque ab his invicem dilectus est, nec tamen ingeniosus ad litteras.] Distingue: hos omnes amavit unice, atque ab his invicem dilectus est. Nec tamen ingeniosus ad litteras. Amavit autem & versus facere. deest enim, fuit. nec tamen ingeniosus fuit ad litteras. ita Lampadius in Vero loquutus est: si quis sane se mori velle praedixisset, hunc invicem præcipitari jubebat. in jocis quoque perniciros, nam cum quem vidisset, & cetera. tamen vero pro autem heic positum est.

6 In pueritia versus facere.] Et præcipue tragicos si Victori fides: Carninam, inquit, maxime tragicorum studiosos, ingenii affliri atque lascivii.

dicant eum fuisse adjutum ingenio amicorum, ¹ atque ab aliis ei ² illa ipsa qualiacunque sunt scripta. Siquidem multos disertos & eruditos semper secum habuisse dicitur. Educatorem habuit Nicomedem. Fuit ³ voluptuarius & nimis latus, & omnibus deliciis, ludis, jocis ⁴ decenter aptissimus. ⁵ Post septimum annum in familiam Aureliam traductus, Marci moribus & autoritate formatus est. Amavit venatus, palistras, & omnia exercitia juventutis. Fuitque privatus ³ in domo imperatoria viginti & tribus annis. Qua die togam virilem Verus accepit, Antoninus Pius ea occasione qua patris templum dedicabat, populo liberalis fuit, ⁶ mediusque inter Pium & Marcum idem resebit, quum quæstor populo munus daret. Post quæsturam statim consul est factus cum Sextilio Laterano: ⁷ interjectis annis, cum Marco fratre iterum factus est consul. Diu autem & privatus fuit, & ea honorificentia caruit qua Marcus ornabatur. ⁸ Namque ⁹ insen-

¹ Atque ab aliis ei illa qualiacunque sunt. ² Illa ipsa qualiacunque sunt. Palatinus & vetus editio.

³ Voluptuarius & nimis latus. ⁴ Voluptuarius, vet. ed. & ita sape legas voluptarium, pro voluptuarium.

⁵ Decenter aptissimus. ⁶ Sic apud Victorem: procerus membra decenter. Ovidius;

Mille habet ornatus, mille decenter habet.

⁸ Namque in senatu ante quæsturam non sedidit. ⁷ Palat. namque in senatu ante quæsturam sedidit. abique negatione. legendum; neque in senatu ante quæsturam sedidit: neque in itinere cum patre, sed cum praefecto prætorii vectus est.

CASAUBONUS.

² Illa qualiacunque sunt. ¹⁰ Extabant, ut appareat, temporibus Capitolini scripta Veri imperatoris: sic enim loquitur, quasi illa legerit.

⁵ Post septimum annum in familiam

Aureliam traductus. ¹¹ Post mortem patris sui, atqui eo anno quo Verus Cæsar obiit, filius hic illius septem major fuit: novem minimum annorum mendose igitur notatus hic numerus.

⁶ Mediusque inter Pium & Marcum idem resebit q. ¹² Pone τετέλεσθαι ante hæc verba. diversus est hichonor à præcedenti: non enim togam virilem simul sumptis, & ludos quæstor dedit. imò, ut viderit satis tenuis quæsturam consecutus est: nam consulatus qui mox ei delatus, in annum incidit Pii decimum sextum.

⁷ Interjectis annis. ¹³ Videtur numerus deesse. Scribo, interjectis vii. annis.

⁹ In senatu ante quæsturam non sedidit. ¹⁴ Quæstura & ædilitas curulis velorū januæ erant, per quas aditus cuivis patuit in senatum: in principum liberis id tempus non expectabatur: quod tamen hic in Vero factum.

I Noppe

tu ante quæsturam non sedet: 'neque in itinere cum patre, sed cum præfecto prætorii vectus est: 'nec aliud ei honorificentia adnomen adjunctum est quam quod Augusti filius est appellatus. Fuit studiosus etiam Circensium haud aliter quam gladiatorii muneris. Hic quum tantis deliciarum & luxuriæ quateretur erroribus, ab Antonino videtur ob hoc retentus, quod eum pater ita in adoptionem Pii transire jussérat, ut nepotem appellaret: cui, quantum videtur, fidem exhibuit, non amorem. Amavit tamen Antoninus Pius simplicitatem ingenii & puritatemque vivendi: hortatusque est ut imitaretur & fratrem. Defuncto Pio Marcus in eum omnia contulit, + principatu etiam

¹ Neque in itinere cum patre vectus est.] Suetonius de Augusto: *nunquam iter fecit, nisi ut vehiculo nepotes antirent, aut circa adequarent.* At vechi cum principe magni honoris loco habitu: Lampridius in Alexandro: *Præfides provinciarum, quis verè, non factiimib; laudari comperit, in itineribus secum semper in vehiculo habuit.*

² Puritatemque vivendi.] Καθαρόμενος: qua jure inter virtutes censeatur. Pythagoras:

Εἰτιγένος διαίτης ἐχει καθαρότον. Hic vitio est affinis, ut apud Philonem Περὶ βίου ἡγεμονίας.

³ Principatu etiam imperatoria potestatis induito.] Lege cum prima editione participatu, non semel ea mendata commissa in his libris. Spartanus in Nigro, ad participatum imperii Severum vocans. Capitolinus in Macrino: *arripuit imperium, filii Diadumeni in participatum ascito: utitur & in Maximis.*

SALMASIUS,

² Nec aliud ei honorificentia ad nomen adjundum est.] Pro diabūs vocibus ad nōmen, scribendum junctim, & unico verbo, adnomen. Adnomen pro agnomen: sic adnoscere pro agnoscere in his ipsis libris s̄epius nobis le-

sum. & dinoscere in aliis pro dignoscere. ait igitur nullo alio honorifico cognomine insignitum esse Verum, quam quod diceretur Augusti filius: non enim Cæsar dicebatur, ut ipsius pater ab Adriano adoptatus. nec enim Cæsar prius appellatus quam quum illum in societatem imperii ascivit Marcus. Capitolinus in Macrino: *fratrem sibi participem in imperio designavit, quem Lucium Aurilium Verum Commodum appellavit, Cæsaremque atque Augustum dixit.* Adnomen ergo pro agnomen, quod indubitate verum est. alind est αὐτόνομος apud recentioris ḥvi scriptores Græcos, quod pro nominum albo usurparunt. Suidas: *ἀὐτόνομος ἀπορρεφόν οὐομάτων τῷδε τῷ περιστοι.* οἱ ἃ αὐτόνομοι. quam vocem ex eo finixerunt quod ad nōmen respondere dicebantur tirones in delectu. inde αὐτόνομος pro laterculo quo nomina militum continebantur. Doctissimi Labbæi Glossæ: *αὐτόνομος, ναὶ οὐκετείς διορθεῖται.* de quo vocabulo nos alibi plura.

⁴ Principatu etiam imperatoria potestatis induito.] Pal. & Mediolanensis editio; participatu: & recte ita olim reponendum docuit horum auctorum restitutor, & instaurator unicus Isaacus Casaubonus.

etiam imperatoriæ potestatis indulto : sibique conser-
tem fecit, quum illi soli senatus detulisset imperium.
4 Dato igitur imperio & indulta tribunitia potestate,
proconsulatus etiam honore delato, ¹ Verum vocari
præcepit, suum in eum transferens nomen, quam an-
tè *Commodus* vocaretur. ² Lucius quidem Marco
³ vicem reddens suscepit, obsequutus ut legatus pro-

con-

GRUTERUS.

4. *Participatu etiam imperatorie.*] Sic quoque Palat. nec non editio prin-
ceps ; quomodo sapienter hi libri
surreperat deinde, principatu ejus.
minus recte.

3. *Vicem reddens suscepit, obsequutus*
ut legatus Proconsuli, &c.] Ita Regius
codex. noster Pal. vicem reddens, si su-
sciperet, obsecutus ; quemadmodum re-
tiro publicati. neutra lectio bona.
fuspicabar olim ; vicem reddens, sic
suscepit, & obsecutus, &c.

CASAUBONUS.

2. *Lucius quidem Marco vicem reddens*
suscepit obsecutus.] Vitium quidem si-
cile viderunt hujus loci viri docim-
mi. sed non ita sanitatem pro-
scepit. in Palatino legitur & veteri
editione, si suscipere. quamnam
lectionem in suis reperit Calabro-
nus. quæ ita vera est, ut non aliam
quæcere debeamus, aut de sensu e-
ius laborare, qui talis est : Lucius tot
& tam ingentium beneficiorum me-
mor quæ in eum contulerat & on-
gesserat Marcus, ut gratum se offen-
deret, minorem semper & infensi-
rem se se Marco gesse, quamvis in
pari esset imperio : Quoties igitur
Marcum suscipere, sic illi obsequie-
batur, ut proconsulilegatus solebat, aut
præses imperatori : si suscipere, et
cum suscipere, vel si quando suffi-
ceret. suscipere vero quid sit nonum
est. Suetonius de Augusto : *susci-
perit semper stans suscepit.* & infra de Ven-
Ephesum etiam redit ut *Lucillam uxori*
missam à patre suscipere. Ea reverentia
& illo obsequio suscipere solebat

Marcum Verus, quo imperatores à
præsidibus, proconsules à legatis sus-
cipi mos est. nisi si quis contendat
verba illa, suscipere, de Marco Verus
suscipiente esse interpretanda. sed
michi vehementius placet prior inter-
pretatio.

170

SALMASIUS.

1. *Verum vocari præcepit, suum in eum*
transferens nomen.] Idem supra dixit
in vita Marci, quo loco & Galeno te-
stimonium denunciavimus ut id con-
firmaret. Nunc & alium ejus locum
ex libro, τετραγόνῳ πάπις ζευ-
φαλλοῖς, adducam ut emendemus :

consuli vel præses imperatori; ¹ jam primùm quum Marcus pro ambobus ad milites est loquutus ² & pro

con-

CASA V BONVS.

¹ *Jam primùm cùm Marcus pro ambobus ad milites est locutus, &c p.]* Distinctio major ponenda ante jam, dixit modò Verum Marco obsecutum ut inferiorem, neque ut parem idem juris in Rep. sibi usurpasse. id nunc probare aggreditur. duo ejus argumenta vel fortasse & plura attulerat. sed locus hodie inquinatissimus, & ut censeo inutilis. Scribe autem ex libris, *Jam primùm enim M. hoc solum recte in antiquis: catena tñquè male. primùm quod assertur argumentum ei quod dicimus probando, planum certumque est: ait Marcum post initum à se & Vero imperium, suo frattisque nomine milites esse allocutum. Allocutio militum proprium & peculiare jus fuit Augustorum: privato nec militem fas alloqui, nec in concionem prodire, aut ad senatum epistolam mittere: omnes autem privati præter principem. mater etiam imperatoris hoc jure caruit, ut Livia: quam ait Dio lib. lvi. principio Tiberii omnia pro imperatore egisse: uno hoc excepto, quod in senatum venire, aut milites alloqui vel concionem habere ausa sit nunquam. Ideo Commodus iis literis, quibus Albinum Cæsarem crebat, tibi do, inquit, facultatem, ut si necesse fuerit, ad milites prodeas. & plura talium exemplorum in historia Augusta. hoc igitur clarum: quod sequitur non item.*

SALMASIUS.

¹ *Jam primùm quum Marcus.]* Optime sic restituendum & distinguendum docuit hunc locum Casaubonus: *Jam primùm enim Marcus pro ambobus ad milites loquutus est.* sic enim nec minus una littera exaratum exhibetur in Palatino. Optima editio etiam hac in parte vitiosa, minus tamen quam vulgati, quæ præfert:

Jam primùm eum, ita etiam edi volebamus, quod nescio quomodo sumus obliti.

² *Et pro consensu imperio graviter se ad Marci mores egit.]* Scribe: *graviter se & ad Marci mores egit.* jam hoc pri-
mum: illud vero, & *pro consensu im-
perio*, nec quomodo emendari nec quomodo explicari debeat, satis
scio. habeo quidem non paucas ad hunc locum conjecturas, sed cum ea-
rum mihi nulla satisfaciat, malo heic
simplici & ingenua inscrita confes-
sione defungi quam nugas blattire.
nee est quod quisquam hoc nomine
me reprehendat, si alium quam me
nugari malim. suspicor autem hæc
non tantum vitiosa esse, sed etiam
aliquot verborum defectu laborare,
ad quem explendum melioris exem-
plaris & integroris ope opus sit.

GRUTERUS.

¹ *Jam primùm enim Marcus pro, &c.]* Haud aliter quoque Pal. non ut ante vulg. *id primùm quam Marcus.*

² *Et pro consensu imperio.]* Sic &
Pal. locus minus sanus, neque ego
ei chirurgus, nedum medicus.

CASA V BONVS.

² *Et pro consensu imperio graviter se ad Marci mores egit.]* Prima editio: &
proconsulis imperio gr. Scribebam, & in
proconsulis, vel *proconsulatus imperio gra-
vier se Verus ad M. m. e.* Eterunt for-
tasse quibus hæc lectio arrideat. nos
non dubitamus gravius hic latere ul-
cus. nam in libris melioribus aliter
scriptum est. Quare arbitror post vo-
cem *imperio* excidisse plusculas voces:
quas ut restituere in integrum abs-
que libris melioribus, possit nemo:
ita mentem eorum hariolari vide-
mus posse non male. Quid multa?
videtur Capitolinus tale quid scri-
psiisse: & *pro consensu in imperio (gra-
vias egisse: ipse autem in principio)*
graviter se ad Marci mores egit. Satis
con-

consensus imperio ¹ graviter se ad Marci mores egit.
Ubi verò in Syriam profectus est, non solum licentia
vitæ liberoris, sed etiam adulteriis & juventutis amo-
ribus infamatus est. Siquidem tantæ luxuriæ fuisse
dicitur ² ut etiam posteaquam de Syria rediit, ³ popi-
nam domi institueret, ad quam ⁴ post convivium Mar-
ci divertebat, ministrantibus sibi omni genere tur-
pium personarum. ⁵ Fertur & nocte perpeti alea-

fille,

constat novos imperatores antiquius
nihil habuisse, ubi primum nacti es-
sent imperium, quam ut in senatum
statim, ac deinde in castra pratoria se
conferrent, ut illic quidem patribus,
hic verò militibus, quod imperio
fuo consensissent, gratias agerent.
Omnino enim illa *pro consensu imperio*,
aliter quam ut diximus emen-
danda non sunt. Sic *consentire imperio*
dixit Gallianus in Avidio Cassio.
Quod sequitur de Veri moderatione
in principio imperii, & reverentiâ
Marco præstita; non perstissime illum
in eadem simulatione alter quoque
locus declarat: ubi auctor, *reversus*,
ait, è Parthico bello minore circa fratrem
culti fuit.

GRUTERUS.

¹ Graciter se, & ad Marci mores egit.] Illud & manavit à Palatino, & pro-
fecto requiritur.

² Popinam domi institueret.] Prius e-
rat institueret. sed alterum sugessere
membrana Palatinæ.

SALMASIUS.

³ Ut etiam posteaquam de Syria rediit.] Palatinus: quam pesta, quæ
transpositio elegantia est. sic quam
prius, pro priusquam.

⁴ Popinam domi institueret.] Institue-
ret. Pal.

⁵ Post convivium Marci divertebat.] Divertebat, scriptum in prima editio-
ne: quomodo sepius occurrit scrip-
tum in libris, divertere, deversorium,
& deversari. & ita melius scribi cen-
seam. nam de Latina præpositio re-

spondet Græcæ τὴν νοτίαν. sic autem illi
νοτίων, deversorium, & γελάθη,
divertere, & καρπός λέγει: under-
στολον etiam deversorium, & γελάθη
significat. sic νοτίων, deversorium,
καρπός, describere. sed hac Gram-
maticis relinqua. pergaminiq-
uit ad reliqua.

⁵ Fertur & nocte perpeti alea.]
Pernoctem aleam vocat Juvenalis
quæ perpeti nocte luditur. Sc. viii.

— effigies quo
Tot bellatorum, si luditur alea portat
Ante Numentinos: si dorminet
oritur
Luciferi: —

pernox enim alea quæ perpeti nocte
luditur. sic pernoctes patres, Mammo-
lib. v.

— quo stante superba
Prostrate jaceant miserorum in lumen
matres,
Pernoctesque patres cupiant exponere
suorum
Oscula —

sic enim legendum; non per noxem
pernoctes enim patres qui totam no-
ctem jacent in limine carceris. sic
pud eundem, pernoctes capella:

— Ut nova pernoctes querunt arbusta ca-
pelle
Semper, & ulterius pascentes tendo
gaudent.

quem versum restituimus ex veteris
libri scriptura. nam vulgo corrupti-
simus circumfertur. sed hac for-
taffe præter rem: ad rem igitur re-
deamus.

1 U. 22

fuisse, quum in Syria concepisset id vitium : atque instantum vitiorum Cajanorum & Neronianorum ac Vitellianorum fuisse æmulum, ¹ ut vagaretur nocte per tabernas ac lukanaria, ² obtecto capite ³ cucullione vulgari viatorio, ⁴ & commissaretur cum triconi bus,

CAS AUBONUS.

¹ Ut vagaretur nocte per tabernas & lukanaria.] Similia his Suetonius Neroni, cap. xxvi. & Lampridius in Commodo atque Heliogabalo. Regius, ut baccharetur, ut Lampridius: in palatio per concivia & balneas bacchabatur.

³ Cucullione.] Laxe nimis Glossarum magister, cucullio, οἰκιναστός. scribere οἰκιναστός. formam & usum disce ex Johanne Cassiano libro primo, capite quarto, & aliis qui veterum monachorum habitum descriperunt.

⁴ Et commissaretur cum triconibus.] Quidam, commissaretur. probo magis quod est editum.

GRUTERUS.

⁴ Et cum commissaretur cum triconibus.] Palat. noster & excerpta comisaretur, emendaturque in altero commissaretur, quod quis ferre probare posset, nisi alterum optime heic conveniret.

SALMASIUS.

² Obtecto capite cucullione vulgari viatorio.] In Heliogabalo: tektus cucullione mulionico ne agnosceretur. Glossæ veteres: cucullio, σκεπτυστόν. fuit cum legarem curculio pro gurgulio. nam gurgulionem pro gurgustio accipiebant. gurgulio, οἰκηματός βρυχή. σκεπτυστόν autem id significat recentioribus Græcis, casam nempe & breve tuginum, unde & σκεπτυστόν, casæ rusticae Eustathio. Iliad. Σ. καὶ σκεπτωτοῖς οἱ κλισταὶ ποιηρικῶν εὐτεῦθα οἴδεν οἱ ποιηταὶ, λιγκαῖον ὁ Διὸς λέγει καὶ θεοὶ εἰδέπεργεν, οἱ καὶ πλακῆ κατάλον δηλόται. οἱ τοὺς εὐτεῦθα αἱ κλισταὶ κατηριφέῖς αἱ ιδεικῆς λεγέμεναι

σκεπτυστόν. sed nunc nihil muto, nam σκεπτυστόν significat etiam cucullionem. nec corrigendum σκεπτυστόν pro σκεπτυστόν, ut faciebat vir doctus. Latini tegillum pro eodem dixerunt. Festus tegillum parvum cucullunculum interpretatur, de scirpo factum. Varro: aquam è nubibus tortam indicat fore, ut tegillum pastor sibi sumat. tegillum ad verbum σκεπτυστόν. aliud erat tegiculum, sic enim stramen vocabant. recentioribus matta & stacea. Donatus: Φόρμιον tegiculum dicunt Græci, quo inservit pavimentum. Plautus apud Porphyriom:

Anus hac in pellis tegiculum protenditur.

quæ pellem scilicet pro tegiculo habebat. ita legendus ille versus. tegitem etiam & tegeticulam dicebant.

⁴ Et commissaretur cum triconibus.] Sequor scripturam optimi libri Palatini, & comisaretur cum triconibus. tricones autem isti, cum quibus comisatum ibat Verus, sunt nequam nebulones, nulli rei bona homines. Glossæ: trico, δίχετο, ἐν λαζ, λαζάρ. ita enim lego. eadem Glossæ: Cessator, λαζάρ, qui nihil igitur habent, quod agant, homines desides & male feriati istoc nomine nuncupabantur, & langones & langi dicebantur. Glossæ: λαζάρ, reses, trico. Adhelmus homines malæ vita, & profusa libidinis, langos vocare non dubitavit his versibus:

Loib quoque qui langos sceleratos vixerat inter,

Hospes hospitibus præbens umbracula recti.
ita ille prior versus scribitur in libro scripto. sed vocem langos cum minime intelligeret Canifus, mutavit in largus.

bus, & committeret rixas, dissimulans quis esset
'sæpeque afflictum livida facie rediisse, & in tabernu-
agnitum quum sese absconderet. ^{III} jaciebat & nummos

largus. malo mehercule exemplo.
quos vero heic vocat *largos* Adhel-
mus, paulo post eadem de re agens,
scortatores nominat & cinedos.

Cum scortatores, & molles forte cinedos
Qui Sodome facinus patrabant more ne-

fando,
Carula fulmineis torverent fulmina flam-

mis.
ἀχεῖοι iidem & *ἀχεῖστοι* dicebantur,
homines ad nullam rem boni & uti-
les. Glossa: *ἀχεῖος*, nequis, spur-
cus, *Nuga*, nugator, nequam, nugax.
ἀχειότατοι, nequissimus. *ἀχειότητοι*,
nequitia. *ἀχειότατοι*, inutilis, incom-
modus, futilis. *ἀχεῖστοι*, nebular. Vide
epigramma Aufonii in Chrestum &
Acindynon pessimos fratres, quo
pertendit debuisse potius alterum
Achrestum vocari, alterum Cindy-
num, ut nomina rebus convenirent.
Glossa: *Nige*, *ἀχειότητοι*. & in
glossis Gracis; *ἀχεῖοι* *αἰδίαφοροι*.
nam *αἰδίαφοροι* etiam vocabant tur-
pes & probrosos & nullius pretii ho-
mines. atque ita tricones hoc loco
sunt accipiendi.

¹ *Sæpeque afflictum livida facie rediisse.]* Bene judicarunt docti homi-
nes, *afflictum* ferri non posse. fa-
tis id ostendit quod subditum est de
livida facie ipsi reponunt: à *conflicto*
rediisse. sed longius recedit à *vestigiis*
edita lectionis. omnino verius puto:
sæpeque afflictum livida facie rediisse. *af-*
flillum id est *percussum*. Apulejus li-
bro *III*. *Ipse* denique dux ac signifer cete-
rorum validis me viribus aggressus, illico
manibus ambabus capillo abruptum, ac re-
troflexum effigere lapide gestit, quem dum
sibi porrigit flagitat, certamam percussum
feliciter prosterno. ubi effigere lapide est
percutere & verberare. effigere apud
Plautum etiam legitur, sed fere pro
perdere & pessundare. Heic & apud

Apulejum simpliciter pro *frimis*
percutere. sic cedes, quæ apud res,
pro occidente & contradicione
semper sumi soler, recentis *anti-*
ptoribus usurpari cœpit pro *veni-*
tione tantum, & pulsatione, que
gnis fit, & manibus. multa in
exempla ex diversis auctoribus co-
gessi: nunc pauca quæ ad manu
sunt, ex Donato doctissimo Terenio
enarratore, afferam. ad illud Comi-
stuc solo ergo ipsum experiri. Expre-
sostendit, inquit, pauperioris loquaciam
cum aciam usque ad pericula cedat. hoc ei
usque ad verberum pericula. item
illud: *colaphos infregit mibi. Contra-*
lia cedes colaphos & *digna lenocinam*
ad illud Adelphorum:

*Ciespho me pugnis miserum & iun-
trium usque occidit.*

Mire, inquit, interject miserum: *&*
cisfario usque addidit, ut ostenderet
cedes verbum, non occidens intelligere.
quibus verbis cedem, hoc ei
verberationem, ab occidente & ne
distinguit. *effictum* igitur hoc loco
reponendum. & ne quid dissimilem
ita habuit optimus Palatinus.

GRVTERVS.

¹ *Sæpeque afflictum livida facie rediisse.]* Pall. duo *afflictum*; quod illu-
ri præposuerim.

CASAVBONVS.

¹ *Sæpeque afflictum livida facie redi-
sse.]* *Afflictum* esset, in turba humi
dejectum & *ωργειαθειδίνοι*. sed quod
additur de livida facie, aliter legen-
dum indicat. *Lego*, *sæpeque à conflic-*
t. f. r.

² *Jaciebat & nummos.]* Suetonius
de Cajo, quin & nummos non medium
summa sparsit in plebem.

¹ Qu.

in popinas maximos, quibus calices frangeret.² Amavit & aurigas Praesino favens.³ Gladiatorum etiam frequentius pugnas in convivio habuit,⁴ trahens cœnam in noctem: &⁵ in thoro convivali condormiens, ita ut levatus cum stromatibus in cubiculum perferretur.⁶ Somni fuit permodici, digestionis facillimæ.⁷ Sed Marcus hæc omnia quasi nesciens dissimulabat

rem,

¹ Quibus calices frangeret.] Lampadius in Commodo: *in his artifix que stationis imperiale non erant; ne calices frangeret, solaret, cantaret.* Similis πανδία apud Græcos, de qua in Animadversionibus ad Athenæum lib. primo, cap. xiv.

² Amavit & aurigas præsino favens.] Cajanum hoc: nam de Caligula Suetonius, *Praesine factioni ita addictus & deditus, ut starkeret in stabulo astidus & manere, etiam Commodus factioni præsinæ addictus sic, ut præsinam ipse induceret cum circenses in palatio sibi exhibebat.* Xiphilinus, οὐαὶ γεγητλάτι, τῇ πρωτίᾳ οὐαὶ καρδιάς. Heliogabalus quoque: *de quo idem scriptor, οὐαὶ τῷ αἴματι τῇ πρωτίᾳ οὐαὶ καρδιᾷ.* at Caracallus apud eundem αἴματηλατῇ τῇ στέλνῳ καρδιᾷ.

³ Omnes libri: frequentius, nec murem, ἐστὶ τὸ μῆρον.

⁴ In thoro convivali.] Toro, apage aspirationem ab hac voce: *de qua multa alibi.* *In noctem.*

⁵ Somni fuit permodici, digestionis facillimæ.] Non enim semper qui plurimum edunt aut bibunt, plurimum & dormiunt. Suetonius de Claudio: *Somni permodici erat: nam ante medium noctem plenaria exigitabat.*

⁶ Sed Marcus hæc omnia quasi nesciens dissimulabat rem, pudore illo, &c.] Videbatur distinguendum & scribendum: *Sed Marcus hæc omnia, quasi nesciens, dissimulabat: rem, p.* Semper suspectam habui vocem rem tanquam huic loco temere insertam. eam superiorem etiam habere coepi postquam abesse veteribus libris vidi, quæ loco ejus habent unicam literam, R. quæ quid significet, & quo sit posita, juxta cum ignaris scio. apud illos

D A qui-

GRUTERUS.

⁷ Sed Marcus hæc omnia, quasi nesciens dissimulabat rem, pudore illo, &c.] Pal. noster non habet illud quæst., nisi inter lineas, à manu recentissima, idem loco vocis rem, exhibet a majuscula cum superjacente linea.

SALMASIUS.

³ Gladiatorum etiam frequentius pugnas in convivio habuit.] Gladiator etiam frequentius pugnarum in convivio habuit. ita Pal. quod quid sit ignoro. Divident heic aliquid alii. ego nihil scio divinare. sed & fortasse nullum habet vitium in vulgata.

⁴ Idem liber: cœnans, forte: trahens cœnas in noctem.

⁷ Semper suspectam habui vocem rem tanquam huic loco temere insertam. eam superiorem etiam habere coepi postquam abesse veteribus libris vidi, quæ loco ejus habent unicam literam, R. quæ quid significet, & quo sit posita, juxta cum ignaris scio. apud illos

5 rem, pudore illo ne reprehenderet fratrem.⁴ Et notissimum ejus quidem fertur tale convivium,⁵ in quo primum duodecim accubuisse dicitur,⁶ quum sit notissimum dictum de numero convivarum;⁷ Septem, convivium; novem vero, convitum. donatos autem pueros decoros qui ministrabant singulis,⁸ donatos etiam structores & lances singulis quibusque:⁹ donata & viva animalia, vel cicurum vel ferarum avium vel quadrupedum, quorum cibi appositi erant. donatos etiam calices singulis per singulas potiones, murrinos,¹⁰ & crystallinos Alexandrinos, quoties bibitum est.

quidem qui de Notis veterum scripserunt, R. significat, res vel rem, sed locum heic non habet, itaque legendum: sed Marcus hec omnia, quasi nesciens, disimulabat, pudore illo ne reprehenderet fratrem.

GRUTERUS.

1 Et notissimum ejus quidem fertur tale convivium.] Palatinus initio habuit fertale convivium. quid? an quod conseruunt discubarent, nata vox fertale? alii examinabunt. mihi sufficit indicasse lectionem variantem.

4 Cum sit notissimum dictum de numero convivarum.] Videri possent voces tres à fine irrepsisse in contextum è margine: nisi scriptor iste satis atque luxuriaret vocibus superfluis.

3 Et crystallinos alexandrinos quoties bibitum est.] Sic. Pal. nam vulgat: Alexandrinos, ac quoties.

CASABONUS.

2 Fertur tale convivium.] Mendose in regio, feriale convivium.

3 In quo primum duodecim accubuisse dicitur.] Puto Verum famosissimam illam Octavii juvenis cenam Δωδεκάεον ἀμυλatum: cuius si venisset in mentem Capitolino hæscribenti, abstinuisset, credo, voce primum.

5 Septem convivium; novem vero convitum.] Ausonius in Ephemeride: Quinque advocati: sex enim convivium. Cum rege justum: si super, convitum est. Lege Aulum. Gellium I. xxi. c. xi. &c.

Archestrati apud Athenaeum rectis
6. Donatos autem pueros decus q.
Adi ad Athenaeum, & Lampridiana
in Heliogabalo.

SALMASIUS.

6 Donatos etiam structores.] Eleganter, structores, oīngdōus; deūm wcat Hesychius, qui Græce propria voce οīngdōus dicebantur, eum explicans ille grammaticus, οīngdōus, deūm eos appellat, dum respicit ad vocem Latinam, structores, qui proprie sunt οīngdōgi, deūm.

7 Donata & viva animalia vel invrum vel ferarum avium.] Pro, & ciarm & ferarum avium: sic infra: cooperari quo amei vel brabia postulari, hoc est, equile bravia. ita in vita Marci: tunc vero clarioribus permisit, ut eodem cultu quo ipse, vel ministris similibus convicia essent, vel pro &c. sed heic etiam obseruamus licet, genus mirificum lectionis; animalia ferarum avium & invrum, & animalia quadrupedum, quis enita sic loquitur? debuit enim: donatas aves feras & cicures viras, & quadrupedes, quarum cibi erant appositi. nec de vitio tamen licet suscipiari. Hoc igitur imputemus seculis & seculi scriptoribus, qui nec ipsi definiunt volunt elegantiam aliquam aut scribendi venustatem, contenti si sola historiæ veritate censeantur.

8 Et crystallinos Alexandrinos ac quo-

data etiam aurea atque argentea pocula & gemmata.
 1 Coronas quinetiam datas, lemniscis aureis interpo-
 sitis & alieni temporis floribus. data & vasa aurea cum
 unguentis ad speciem alabastrorum. data & vehicula
 3 cum mulabus ac mulionibus cum juncturis argen-

ties bibitum est.] Cur addit, & quoties
 bibitum est? jam dixerat, per singulas po-
 tiones, quod idem est: Donatos etiam ca-
 lices singulis per singulas potionem, myrrhi-
 nos & crystallinos Alexandrinos ac quoties
 bibitum est. bis igitur idem dicit. nam
 quoties bibitum est, nihil addit ad signifi-
 cationem quam habent illa verba, per
 singulas potionem. v. tt. libb. non agno-
 scunt particulam ac liquido affirmare
 posse mihi videor alterutrum ex glo-
 sa esse: sed magis illud, quoties bibitum
 est. sic enim aliquis ad oram liberti ex-
 posuerat illa verba, per singulas potionem.
 lege igitur hunc totum locum & di-
 fflingue sic: donatos etiam calices singulis
 per singulas potionem, myrrinos & cry-
 stallinos Alexandrinos. data etiam aurea
 atque argentea pocula & gemmata.

1 Coronas quinetiam datas lemniscis
 aureis interpositis.] Putat debuisse scri-
 bere Capitolinum vir doctissimus:
 Coronas etiam datas aureas, lemniscis in-
 terpositis. idque magis comprobare
 similes allorum auditorum locos. Nos
 nihil mutari debere censemus. Co-
 rona enim fiebant ex foliis, quibus
 interponebantur aurei lemnisci: &
 sic lauream triumphi concinnari sol-
 itam scribit eruditissimus & vetu-
 fissimus auctor Tertullianus, cuius
 insignis locus habetur de Corona mi-
 litis, sed insigniter depravatus, quem
 nos insigniter restitutum, ut sic om-
 nia fiant insignia, ope vetusti codicis,
 adponemus: Triumphi laurea foliis strui-
 tur, hinc aureis lemniscis inornatur, ac
 mustis unguentis dilibuitur, an lacrimis
 conjungit & matrum? fortasse quoniam
 & Christianorum. Comparet huc qui
 volet cum vulgatis Tertulliani, &
 quantum inter se distent, facile anim
 adverteret. nos veteris scripturæ ve-
 stigiis usque insistentes sic emenda-

vimus. pro ambustis unguentis, ut in
 veteri codice lectum est, reposui ac
 mustis. nihilque majus mihi licere
 volui. nam quod, ac lacrimis pro a la-
 crimis scripsimus, id etiam auctore li-
 bro fecimus. quod verissimum esse
 nemo non mihi assensurus est. dili-
 buitur, inquit, corona triumphi mustis
 unguentis. an potius lacrimis matrum &
 conjugum delibua dicendum est? quod
 quam eleganter dicatur, omnes vi-
 dent. Aureos igitur heic lemniscos
 defendimus auctoritate illius Ter-
 tullianici loci. & plura de lemniscis
 coronarum nos alibi.

2 Et alieni temporis floribus.] Pal.
 & alienis temporibus floribus. sed vitiose,
 ut quidem puto.

CASAUBONUS.

1 Coronas quinetiam datas, lemniscis
 aureis interpositis.] Sic omnes codices:
 non ut suadeant similes apud diver-
 sos auctores loci: c. q. datas aureas,
 lemniscis interp.

2 Et alieni temporis flores.] Mamer-
 tinus in panegyrico ad Julianum:
*Quasitissime dapes, non gustu, sed diffi-
 cultatibus estimabantur: miracula avium,
 longinqui maris pistes, alieni temporis po-
 ma, astice nives, biberne rose.*

3 Cum mulabus ac mulionibus, cum
 juncturis argenteis.] Juncta est qua
 junguntur mulae cartuciae, ut ju-
 menta aut boves ad aratum jugo. Ju-
 lius Paulus libro tertio Sententia-
 rum: Carruca cum juncta legata, mule
 quoque legata, non mulio videtur, propter
 quotidiam loquendi consuetudinem. Fie-
 ri autem solitas ex argento & Ulpian.
 docet, qui juncta argentea facit
 mentionem in lege decimanona, Di-
 gestis De auro, argento, mundo, &c.

SALMASIUS.

3 Cum mulibus ac mulionibus, cum
 juncta-

Dd 2

junctu-

teis, ut ita de convivio redirent. ¹ Omne autem convivium estimatum dicitur sexages centenis millibus h-s. Hoc convivium posteaquam Marcus audivit, ingenuisle dicitur & doluisse publicum fatum. Post convivium lusum est tesseris usque ad lucem. Et hac quidem post Parthicum bellum, ad quod eum misisse dicitur Marcus, ne vel in urbe ante omnium oculos peccaret, vel ut parsimoniam peregrinatione addiceret, vel ut timore bellico emendatior rediret, vel ut se imperatorem esse cognosceret. Sed quantum profecerit, ² cum alia vita tum haec quam narravimus coena monstravit. Circensium tantam curam habuit,

³ ut frequenter provincialibus literas causa circensium

& mi-

[juncturis argentis.] De juncturis nihil reliqui fecere quod notatu sit dignum, viri eruditione prstantes, me minit & juncturarum Querolus, sua Aulularia incerti auctoris:

Post autem inter somnium & temetum necesse est ut sequantur plurima, Turba trepida, perquisito jumentorum, custodum fugae, Mule dispare, juncture inverse, mulo nec se regens.

Jungula vocat auctor glossarum, ut enim à cingo, cingula: sic à jungi, jungula: vincula à vincio, jungla, *intelligi*. quam vocem Prudentius reddidimus, ut olim dicemus, jungla enim pro jungula, ut unglia pro ungula, unde exunglare, sed hoc alias.

CASAUBONUS.

¹ Omne autem convivium estimatum dicitur sexages centenis millibus sesteriis. Budæi estimatione, sunt aurei quingenti supra centrum & quinquaginta duo millia, nec mirabitur summa hujus magnitudinem, qui Neronis aut Vitellii coenas meminierit: aut illius margarita quam Julius Cæsar in amicula gratiam emit patere impenso pretio, hoc est sexages h-s. Scimus haec nota eruditis: at boni Egnatii stupor & audacia, cui

hic stomachum non moveat?

² Cum alia vita.] Hoc est, cetera vita, sive cetera alia que gestiora.

³ Ut frequenter provincialibus literas causa circensium & misericordia accepit.]

Ait causa circensium: hoc est paradoxorum equorum gratia curulum ejus argumenti epistolas multas habeb apud Symmachum, ex epistola autem ejusdem libri. Libro quanto, discimus tanto studio Circentes adiutatos Antiochia, ut sape Antiochensium summates ad mercandas quadrigas usque in Hispaniam mittereantur, qui autem negotii ejus causam in provincias abibant, commendatissim a principibus viris accipiebant: quatum exemplum est in illa Symmachii epistola. Tales multas scripturæ rerum cum esset Antiochia, atque iam alibi, non dubitandum.

SALMATUS.

³ Ut frequenter provincialibus literas causa circensium & misericordia accepit.] Ut frequenter provincialibus literas causa circensium, &c. Pal. an scribendum, ut frequenter è provincia literas causa circensium & misericordia accepit: ut velut Lucium è provincia hoc est Syria literas Romanas misisse, & vicissim accepisse, circensium causa? cum seire vellet scilicet quis in qua factione viuisset;

Vene-

& miserit & acceperit. Denique etiam præsens & cum Marco sedens, multas à Venetianis est passus injurias, quod turpissime contra eos faveret. Nam &

Volu-

Venetiani an Praesini defecissent, & similia quæ ad circenses pertinent. id comprobare videtur quod sequitur: Denique etiam præsens & cum Marco sedens multas à Venetianis est passus injurias, absens igitur illas litteras scribebat. Cura etiam hæc quam habuisse circensium dicitur Verus, non ad hoc fuit, ut parandorum equorum gratia ad provinciales mitteret litteras, & acciperet: quod munus propriæ editorum fuit, sed nec istæ litteræ ex genere commendatatio videntur fuisse, quales principes virtutis dabant qui comparandorum equorum causa in provincias abibant, nam non solum misisse sed accepisse litteras heic dicitur. istæ enim ultro citroque litterarum missitationes aliud indicant, & nisi fallor illud ipsum quod superius tetigimus.

CASAUBONUS.

1 Præsens & cum Marco sedens.] Cum in Circu spectaret Circenses.

2 Quod turpissime contra eos faveret.] Duo eadem operæ præstabat Verus: Venetianos irridebat, & præsinæ fationis populo fayebat. Multis autem modis signum favoris in theatro & circu dabant; ore, gestu totius corporis, & vestis agitatione vel orationi: qua de re multa infra observamus. interdum vero & fannas in eos adjiciebat quibus non faverent. putat, manu in obscenum modum formata, & in illos protensa: quod vocat Capitolinus, turpiter contra aliquem faverere. Cui simile apud Suetonium in Cajo, quorum studio teneretur, omnibus ad insaniam favevit: sed faverere contra aliquem, ita dixerunt, ut Tacitus censere in senatu contra studium alicujus, in secunda historia. Plinius secundus in octavo epistolarum: & ideo jam nunc contra istum librum faveo orationi quam nuper in publicum dedi. sic in inscriptio-

nibus, coronari contra omnes scenicos: Græci ἀνθεῖσται, ut saepe Dia.

SALMASIUS.

2 Quod turpissime contra eos faveret.] Dicitur contra aliquem favere, qui contraria ejus patti faveret. Verus favebat Praesinis, Venetianorum contraria. sic contra Venetianos favebat. turpissime autem favere est cum clamore, & motu corporis indecenti favere. ἀνθεῖσται ἀνθεῖσται id vocat Arrianus in dissertationibus lib. III. cap. IV. τοις τὸν ἀνθεῖσται ἀνθεῖσται, hoc est, adversus turpiter & indecorum faverent. ubi doctus interpres alias res agebat cum verteret, ad cum qui in theatro præpostere artifices erat, verba Artiani; οὐδὲ ἐπίτηδες τὸν ἀνθεῖσται ἀνθεῖσται οὐδὲ παρθένον πνεῦμα τοτε δημοσίᾳ λοιδορήσει, εἰτε ἐξηρτισθεῖσι οὐδὲ τοις αὐτοῖς ὅπλοισιδορήσει, καὶ ἀγανάκτεισι τοις λοιδορήσεισι, καὶ τηγχύνη, ἔφη, ἐπίτεν. Locus plane huic loco geminus. ubi vides eundem exitum indecorum & turpiter faventis: injurias nempe & convitia. quid sit autem ἀνθεῖσται ἀνθεῖσται in sequentibus explicat: οὐδὲ ποτε οὐδὲ πάτησον οὐδὲ Καισαρίαν θεωρεῖ; καὶ τοῖνυν κραυγάσιον. αναπηδεῖ; καὶ τὸν αναπηδῶν. οἱ δὲ λοιποὶ αὐτοὶ Διογένειοι κραυγάζοντες; ἐπωνῦμον τοις αὐτοῖς οὐτοι δηλοῦν κραυγάσιον. qua graphicè exprimunt hominem turpissime faventem, qualiter heic contra Venetianos favissem inducitur Verus, propter quod multas à Venetianis passus est injurias, hoc est ἐλοιδορήσει, ut ille procurator Caesaris apud Arrianum turpissime Comœdo favens. ut faverere contra aliquem, sic coronari contra aliquem. in veteri lapide non multum dissimili-

D d 3

ligē-

¹ Volucri equo prasinum aureum simulacrum fecerat
quod secum portabat. ² Cui quidem passas uvas & nu-
cleos in vicem hordei in præsepe ponebat, ³ quem
fagi

li genere loquutionis: *contra omnes*
scenicos coronatus. Græci dicunt: *μετριστων σεφανωθεις.*

CASAUBONUS.

I Volucri equo prasino.] Sic scribendum: infra, habbit calycem crystallinum nomine Volucrem, ex ejus equi nomine quem dilexi. hujusmodi nomina eque curulis imponebant. notus Caligula & Incitatus. in axis nominantur cum aliis, tum famosissimus quidam Aquilo. & Graci poëta similiter Aiestōs equum celebrant. Archias epigrammate in illum, Ο' πειν αέλιο-ποδων ἐλαῖνψας ωλεον Αιστός ιπ-πων.

2 Cui quidem passas uas & nucleos.]
Hanc insaniam de Cajanis vitiis traxit. Lege Dionem libro LVIII. & Suetonium capite LV. eadem vaseania Heliogabali. nucleos hic interpretor missideas.

3 *Quem sagis fuso tintis cooperatum.*] Suetonius vocat *purpurea tegumenta*. Vox *sagum*, & *cidix* &c appellatio certa vestis est: & *χρωμα* quodvis regumentum. quæ alii cooperatoria vel tegumenta equorum dicunt, ea sape nominantur *saga*, ut hic. Vegetius artis veterinarie libro secundo, *animali luco calido statutus*, ac *sagis cooperies*. libro tertio, *animal sagis diligenterissime usque ad ungues operatur*. in eodem, capite LIX. *tutum corpus sagis cooperium*, *ut sudeat*. ubi male editum faccis. nam ita capite XXV. *opertum gracioribus sagis donec sudeat*. cooperatoria vocat, capite LXXVII. Apsyrius vocat *σινέργειας εἴσεσθαι* *ιδόποτε κυνηγεῖ*. neque audiendi qui in ejusmodi locis cum hic ruminum apud Isidorum aut alios vocem illam aut corrugant, aut cum Græca *σαρκί* confundunt. nam & *οὐρίαν* vocem alii artis veterinarie magistri Graci usurpant.

SALMASIUS.

2 Cui quidem ueras passas & nucleos
Nucleos, spōsīlās & spōsīlās Glos-
satūm auctores exponunt. πυρή,
σερφίδες; Nuclei, spōsīlās: F. c. u.
Cerica, ixādēs, in capite ἐπιγε-
μάτων. Alia: Glossa: Nuclei, νύκλη
spōsīlās: Nucleum, spōsīlās item in
Græcolatinis: spōsīlās ο καρπός,
nucleus. videntur igitur Graci uon
nucem pineam quam nucleum γι-
γῖλος vocasse. ut contra Latini nu-
cleos etiam pro nucib[us] posuisse, ut
enim illa Glossa suadent qui nu-
cleos καρπούς exponunt. nisi si & Graci
καρπούς quoque ut & spōsīlās pro nu-
cleo usurparint. Pineas sublimiue
vocarunt Latini nuces primam in
Commodo: Istanus vero pinus in
perniciem pectus iundre cogebat. Hac
igitur confundunt auctores, & min-
deras & καρπούς vel spōsīlās. & certi-
ssimum est nucleos pinearum no-
mitiuidas tantum vocasse Gracos. id
etiam spōsīlās & spōsīlās.

3 Quem sagis fuso tinctis cooperat.]
Quemadmodum equum suum Vol-
ciem sagis fuso tinctis cooperat
Verus , sic Commodus pelle inauia
equum Pertinacem nomine integ-
bat. Dio in Pertinace: ιστορία τῶν τέτον ιππων ἀπιλαγόν τοῦ
δρόμου οὐαὶ Γεράσης καὶ εἰ ἀρχεῖον
μετεπέμψατο ὁ Καίμαρος καὶ εἰσ-
ταχθεὶς εἰς τὸ ιππόδρομον, τοῖς περιθα-
υτοῖς καλαχεζοντος καὶ τὰ ὑπερ-
μεγάλη ἐπιχειρήσεις κοσμούσεις, mendos-
hodie legitur apud Dionem, η την
ταύτην pro καὶ την ταύτην. Nam & de-
sualia vocabant ejusmodi pelles quib-
us equorum terga insternebantur
Trebellius in Galliano . de bohus
processerant etiam ultrinsecus cemens al-
lubes cornibus auro jugatis, & dorso natu-
serieis discoloribus presulgentes. diceban-

sagis fuco tinctis coopertum, in Tiberianam ad se adduci jubebat. cui mortuo sepulcrum in Vaticano fecit. ¹ In hujus equi gratiam primum cœperunt equi

aurei
tut & scordisca, nam scordiscum est pellis, non coactile, ut eruditissimus olim existimabat Turnebus. Scordiscum à scorto quod pelle significat. scortum, scortiscum: ut scutra, scutiscum. Glossæ: scutra, κατάπιον, cuius κατόργαστον scutiscum apud Catonem de re rustica c. x. sic scortiscum à scorto. quod postea scordiscum. sic Paniscus, genicus, Pan & genius κατόργαστον dicti. quod diminutivi genus in gentilibus etiam nominibus frequens. Syrus, syriscus. Humiscus, Daciscus, Franciscus pro Franco. Lentiscus pro Teuto. Phrygicus. unde Phrygici equi apud Vegetum. de quibus nos alibi. sic scordiscum vel scorticon est ἡφίσπιον, pellis nempe qua equi insternuntur. optimæ Glossæ: Scordiscus, ἡφίσπιον, alia Glossæ pelle exponunt. Νέμη Dionis ut supra notavimus. Glossarium Gracolatinum: ἡφίσπιον, scordiscale. quæ vox restituenda Vegetio de re veterinaria lib. II. cap. LX. quod si dorsum sedentis injurya tumere jam cœperit; in recenti statim mallorcem ceparam, id est calamos siccos unde fasces dependent, in aquam ferum iſſimam mittes, & aliquando miceratum calidum super tumorem impones, & fascia constringes, vel cordiscum superimpones. lege: scordiscum. unde scordiscarii Divo Hieronymo qui scordisca conficiunt. apud Claudianum leges, quo loco nunc nescio, Parthice tigris pelle pro ephippio.

CASABONUS.

¹ Cui mortuo sepulcrum in Vaticano fecit.] In Vaticano Circenses exhibebant imperatores, ut de Claudio Suetonius refert, & de Heliogabalo Lampridius, ibi igitur prope Circum qui Neronis dicitur Victori, videtur exterritus hic tumulus.

² In hujus equigratiam primum cœperunt equi aurei vel bravia postulari.]

Scribe, ut olim ad Suetonii librum quintum emendavimus, cœperunt equis a malim etiam, velut bravia. Morem aurigatum postulandi aurum, aperit & Dio in Caracallo, de ejus aurigationibus loquens: ἀγνοεῖτο γάρ τὸ εἰκελαδύρων λύκον, οὐ δὲ ἀδελφὸν τὸ πλεστὸν εὑρίσκειν, οὐδὲ τὸ τετράδραμον τοῦ αὐτοῦ τοῦ πλεστοῦ μέτρου, οὐδὲ τὸ πλεστὸν τοῦ τυπωνατοῦ γάρ. item de Abito, εθεῶτο τὸ αὐτὸν οὐ διαγενήσαται γάρ, οὐ χειρός ὀπών τοῦ τυπωνατοῦ αἰτεῖται, τὸ δὲ ἀγνοεῖται νομίσματας τοῦ πλεστοῦ γάρ. In priore loco quid vocet Dio τοῦ πλεστοῦ μέτρον, nescio: & scribendum suspicor, καταβειτε τοῦ πλεστοῦ descendens de curru, & posito flagello. vel καταβειτε τοῦ πλεστοῦ μέτρον.

SALMASIUS.

² In hujus equi gratiam primum cœperunt equi aurei vel bravia postulari.] Recte vir doctissimus pridem emendavit: cœperunt equis aurei vel bravia postulari, sed quod idem, velut bravia, mavult legere, id non recipiendum vel enim heic pro particula & positum est. aurei vel bravia, pro aurei & bravia. quod minime observatum frequenter imposuit hominibus doctis. vide quæ superius notavi. sic infra: idcirco quod Fabie multum induserat Verus cuius potentiam uxor Lucii vel Marci ferre non posset. pro, uxor Lucit & Marci. idem locum Dionis in Caracallo ubi de ejus aurigationibus loquitur, perpetram emendat, nullius emendationis indigum: ἀγνοεῖτο γάρ τὸ εἰκελαδύρων λύκον, οὐ δὲ ἀδελφὸν τὸ πλεστὸν εὑρίσκειν, οὐδὲ τὸ τετράδραμον τοῦ αὐτοῦ τοῦ πλεστοῦ μέτρου, οὐδὲ τὸ πλεστὸν τοῦ πλεστοῦ γάρ. verba illa sunt quæ haud

Dd. 4. vulgo.

aurei vel bravia postulari. In tanto autem equus ille honore fuit, ut ei à populo prasinianorum saepe modius aureorum postularetur. Profectum cum ad Parthicum bellum, Marcus Capuam prosequutus est. Quumque inde per omnium villas se ingurgitaret morbo implicitus, apud Canusium ægrotabat, quo ad eum visendum frater contendit. Multa in ejus via ignava & sordida, etiam belli tempore, deteguntur. Nam quum imperfecto legato, cæsis legionibus, Syriis defectionem cogitantibus, oriens vastaretur, ille in Apuleja venabatur: & apud Corinthum & Athenas inter symphonias & cantica navigabat: & per singulas maritimas civitates Asie, Pamphyliæ, Ciliæ.

vulgo intelligentur, & vitiosa creduntur. *ωροκύνειν αὐτὸς κατέβει τὴν κάσιν*, quæ tamen recte habent. significant enim Caracallum aurigæ habitu, manu flagellum tenentem ex inferiori parte adorasse agnothetas, & aurum postulasse. hoc enim est τὴν κάσιν *ωροκύνειν*, flagello ori admoto sic adorare. quod alii sola manu labris admota faciebant. at aurigæ nunquam sine flagello. quum igitur adorare vellent, flagellum ori admovebant. *κατέβειν* autem ex inferiori loco, cum agnotheta essent in superiori. sic idem Dion in vita Commodi: *καὶ τὴν κατέγρην ιμπραὶ αὐτὸς παντας σφαῖς κατέβειν, τέτε* *Ἐγὼς οὖντος πάντας μετ' ἐπιχειρούς παῖδες καὶ ἄλλους οὐγίοις ἀνθεῖς. ut contra, ἀνθεῖς de superiori.* ibidem: *εἰ δὲ τοῖς αἴλαισι τότε περιτάρας εἰς τὸ δικυκλὸν ἔδει φέρειν καὶ σαίνειν ἀνθεῖς, οὐτε ἐπιλησίαζε τοῦτο οὐ τοις οὐρανοῖς αὐτὸς ωροκύνειν αὐτὸν πατέντες. plures & similes locos idem omnes confirmaturos possem adferre, nisi quos jam attuli sufficerent. at *κατέβειν* *τελοῦ μαστίγια*. quomodo corrigidum censebat vir incomparabilis doctrina, ratio refutat, & mos loquendi.*

CASAUBONIUS.

¹ Apud Canusium ægrotabat, qd ad e.] Scribe, ægrotavit: q. velut regio, & morbo impl. ap. Can. quae, ad eum v.

² Deteguntur.] Pro, commenator memoria prodita. durum vatum.

³ Imperfecto legato, cæsis legionibus, Severianum cæciderat Vologafus cum omni ejus exercitu. narrat Dis initio Marci, & Lucianus, II; & *ἰστορίαν τοῦ Ηρακλέους*.

SALMASIUS.

¹ Apud Canusium ægrotabat.] Onnino scribendum Palatino auctor apud Canusium ægrotavit.

² Quo ad eum visendum frater contredit.] Idem liber, quo cum visendum fuerit contendit.

³ Syriis defectionem cogitantibus.] Lige, Syriis defectionem cogitantibus. idem mendum infra, risui fuit omnibus Syriis nam ibi quoque scribendum, Syrijam admonuerunt viri docti.

GRUTERVS.

¹ Apud Canusium ægrotavit.] Interē Pal. nempe ægrotabit; non ut haec nūn editi ægrotabat.

² Syriis defectionem cogitantibus.] Pal. Syriis, aque bene, si non melius.

I. Asia

ciæque clariores, voluptatibus immorabatur. ¹ Antiochiam posteaquam venit, ipse quidem se luxuriæ dedit: duces autem confecerunt Parthicum bellum ² Statius Priscus, & Avidius Cassius, ³ & Martius Verus ⁴ per quadriennium, ita ut Babylonem & Medium pervenirent, & Armeniam vendicarent. partumque est ipsi nomen *Armenici, Parthici, Medici*, quod etiam Marco Romæ agenti delatum est. Egit autem per quadriennium Verus ⁵ hyemem Laodiceæ, æstatem apud Daphnen, reliquam partem Antiochiæ. ⁶ Risui fuit omnibus Syris, quorum multa joca in theatro in eum dicta extant. ⁷ Vernas in triclinium Saturnalibus & diebus festis semper admisit. Ad Euphratem tamen impulsu comitum suorum secundò profectus est. ⁸ Ephesum etiam rediit, ut Lucillam uxorem missam à patre Marco susciperet: & idcirco maximè, ne Marcus cum ea in Syriam veniret ⁹ ac flagitia ejus agnosceret. Nam senatui Marcus dixerat fe filiam in Syriam deducturum. Confecto sanè bello, regna regibus, provincias verò comitibus suis regendas dedit. Romam

inde

CASAUBONUS.

¹ Antiochiam pristinam venit, ipse quidem se luxuriæ dedit.] Dio tamen aliter: *αὐτὸς δὲ τῷ Αἰλοχεῖᾳ ἐγένετο Διοκλητίων ἔργον, καὶ τοις Ἀνδέας χρηματίσεις αὐθογίζειν.*

² Statius Priscus.] De quo in Marci vita.

³ Et. Martius Verus.] Is est, quem Dio Cappadociae præsidem appellat.

⁴ Per quadriennium.] Vide ad illa è Marci vita, fratre p̄f̄t quinquennium reverso.

⁵ Risui fuit omnibus Syris.] Scribe Syris. Antiochenses præsertim intellege: de quorum jocis etiam in principes dicebamus ad Hadrianum.

⁶ Vernas in triclinium Saturnalibus & diebus festis semper admisit.] De Saturnalibus sine causa notat ut raro. quis nescit Saturnaliorum diebus servos omnia pro dominis egisse? Scribi

malim, Vernas in triclinium, ut Saturnalibus, & d. f. s. a.

⁷ Ephesum etiam rediit, ut Lucillam uxorem missam à p.] Vide locum ex Actis Aberrii, quem protulimus ad vitam Marci.

GRUTERUS.

⁸ Risui fuit omnibus Syris.] Sic rurus Pal. non Syris, ut vulgati.

SALMASIUS.

⁹ Hyemem Laodiceæ.] Laodiceæ, vetus editio, & Pal. nec fere unquam alter libri. aliquando etiam, *Laodicia* scriptum reperitur in melioribus & antiquioribus libris.

¹⁰ Ac flagitia ejus agnosceret.] Admiseret, habetur in optimo Pal. ita supra ad nomen pro agnomin. sic ad natii pro agnati. quod aliquoties reperitur. Glossæ nomicae: *ἀδιάτοπος, αἱρέσθιος, αὐξεντις*. atque ita semper.

D d 5

z. Fer.

inde ad triumphum invitus, quod Syriam quasi regnum suum relinquenter, rediit, & pariter cum fratre triumphavit, suscepit a senatu nominibus quae in exercitu acceperat. Fertur praeterea ad amicæ vulgaris arbitrium in Syria posuisse barbam. unde in cum a Syria multa sunt dicta. Fuit ejus fati ut in eas provincias per quas rediit, Romam usque, ² luem secum deferre videretur. Et nata fertur pestilentia in Babylonia: ³ ubi de templo Apollinis ex arcu aurea quam miles forte

CASAUBONIUS.

¹ Fertur praeterea ad amicæ vulgaris arbitrium in Syria posuisse barbam.] Antiochenes & Syri eos qui barbam alecent aversabantur, & subsannabant, ut docet vel Juliani Misopogon. Verus autem barbam propè barbarice solitus demittere, auctore Capitolino paullo post. Ab Hadriano omnes fere Rom. imperatores barbati. sed qui moliores fuere inter illos, ii in gratiam Antiochenium barbam poluerunt. Dio de Caracallo, c^r A'ντιοχεία εἰρηφα, οὐτε η τὸ Μακεδονικόν πέντε λεπίσθα. similiter Heliogabalus, ut scribit idem auctor, ἐψαλιζετο, οὐτε η εντετε γυμνιζετο. Contrà Macrinus, cum severitatis famam affectaret, ac velut alter Marcus haberet vellet, in oculis Antiochenium Μακεδονικόν, ait Herodianus.

² Luem secum deferre videretur.] De hac pestilentia in vita Marci, sed magnitudinem illius ex Galeno melius cognosces, qui toties illius meminit.

SALMASIUS.

² Luem secum deferre videretur.] Pal. secum ferre.

³ Ubi de templo Apollinis.] Idem liber: Apollonis, inflexione Graeca: quod & apud alios mihi lectum est non paucos ex Latinis, qui sic inflexerunt & præcipue martyrologiorum auctores.

⁴ De templo Apollinis.] Addit Ammianus libro xxiii. Apollinis Chomei.

sed quis ille Apollo Chomeus? non dubitare quin sit legendum Coche vel Coachus. Seleucia enim illa etiam Coche dicta, teste ipso Ammiano. xxiv. Quibus Coche quam Seleuciam minant hunc longius differant. Inde Apollo Χωζαι. Coche cum Seleucia eamdem facit Ammianus. Quidam tamen diversam fecerunt Stephanus a Seleucia non longe proinde, & κάμηλος esse dicit Χώζης κάμηλος τῷ Τιγρεὶ ποταμῷ. Appianus dicit, καὶ βασιλεὺς οἱ εἰρηνῶν οἱ Σελεύκειοι εἰς πόστα Φ ποταμῷ τῇ Τιγρεὶ οἱ κάμηλοι η λινοί Χώζης διον, recentiores tamen omnes Ariano Chochen & Seleuciam confundunt, & pro una urbe accipiunt, nec Cochen vicum agnoscunt sed urbem nobilissimam. Sext. Rufus: Cochen & Ctesiphontem urbes Persarum nobilissimas. Φρεστον tamen vocat Nazianzenus steliteutica secunda. Verum igitur hujus urbis nomen est Χώζη, ut Stephano docuimus. quod apud auctores variis modis corruptum legitur. cuius θρηνοὶ ζωζαι & ξωζηὶοι, unde ζωζαι Apollo, qui Seleucia celebatur, cui & nomen Chochen fuit.

⁵ Ex arcu aurea quam miles forte considerauit.] Foramen fuisse dicit angustum Ammianus Marcellinus libro xxiii. fertur autem quod post drepum hoc idem fragmentum, incensa circuite mantes funum scrutantes, inventare foratum angustum, quo referato ut pretiosum aliqd.

forte inciderat, spiritus pestilens evasit, atque inde Parthos orbemque complesse. Et hoc non Lucii Veri vitio, sed Cassii, à quo contra fidem Seleucia, quæ ut amicos milites nostros receperat, expugnata est. Quod quidem inter cæteros etiam Quadratus belli Parthici scriptor, incusatis Seleucenis qui fidem primi ruperant, purgat. Habuit hanc reverentiam Marci Verus, ut nomina quæ sibi delata fuerant, cum fratre

com-

invenirent, ex adyto quodam concluso à Chaldaeorum arcana labes primordialis existuit, quæ insanabilem vi concepta morborum ejusdem Veri & Marci Antonini temporibus, ab ipsis Persarum finibus adusque Rhenum & Gallias cuncta contagis polluebat & mortibus. quæ necessario conferri debent cum verbis Capitolini.

¹ *Expugnata est.*] Ammianus Marcellinus, expulsatam dicit hanc urbem, lib. xxiiii. post hanc Seleucia ambitiosum opus Nicanoris Seleuci. Qua per duces Veri expulsata, expulsatam posuit pro expugnatam. ut enim propulsare & propugnare idem significant, sic expulsare & expugnare. nec est dubium illo sensu hoc verbi usurpasse.

² *Quadratus belli Parthici scriptor.*] Quadratus παρθηνος scripsit, vel παρθηνος; nam ita scriptum inveni apud Stephanum ιθηνηραφον, qui Quadratum citat sæpe. aliquando etiam παρθηνος, quod corruptum est, pro παρθηνος. Parthi enim dicebantur, & Parthyæ & Parthyeni. Stephanus: λέγεται ἡ νῆσος παρθηνος καὶ παρθηναι καὶ παρθηναι ἡ χώρα ἡ παρθηνος, ἡ παρθηνος. inde παρθηνος & παρθηνος pro eodem. Nonum autem librum citat istorum παρθηνων Stephanus idem in voce Σελευκη. nec ultra citatum memini. Vixit hic Quadratus sub Philippis, & Romanam historiam exorsus a primo anno urbis usque ad millesimum quem Philippi celebrarunt, παρθηνων vel παρθηνων titulo signatur.

vit. Hunc citat Stephanus, δούτερος παρθηνος & παρθηνος δεκάτῳ παρθηνος παρθηνος. nec mihi dubium est quin παρθηνος ejus, quorum meminit idem Stephanus, eadem sit historia quam & παρθηνος & παρθηνων indigerat, ab ea quam dixi ratione.

CASAVBONUS.

¹ *Expugnata est.*] Expugnari urbs dicitur quæ vi capit, aut deditio- nem facere cogitur. quod cum de Seleucia dici non possit, quæ ut amicos Romanos milites accepit, expugnata heic est, solo æquata, & funditus deleta. Dio, τιμη Σελευκης διφθερευμενηνος. At Eusebius in tertio Marci anno sic: Seleucia Syria urbs cum trecentis millibus hominum a Romanis capta. locus ex Eutropio de scriptus: sed pro Syria scribendum Affricie. & pro trecentis, Eutropius atque Pænius habent quadringentis.

² *Quadratus belli Parthici scriptor.*] Asinus Quadratus, cuius Παρθηνος laudant Græci & Latini non raro. Scriperat de hoc bello, & de universis Marci rebus, ut indicat Zosimus: & Stephanus quoque illius Παρθηνων meminit. Ne scio sitne eadem historia an diversa, cuius liber decimus quartus citatur alibi ab eodem scriptore, sub titulo Παρθηνος παρθηνος, si επιλιπόδος nam utroque modo apud illum scribitur.

¹ Qua-

communicaret die triumphi, quem pariter celebrarunt. Reversus è Parthico bello, minore circa fratre cultu fuit Verus: nam & libertis in honestius indulxit, & multa sine fratre disposuit. His accessit quod quasi reges aliquos ad triumphum adduceret, sibi striones eduxit è Syria: ' quorum præcipuus fuit Maximinus, quem Paridis nomine nuncupavit. Villam præterea extruxit in via Clodia famosissimam, in qua permultos dies & ipse ingenti luxuria debacchatus est cum libertis suis¹ & amicis paribus, ² quorum presentia nulla inerat reverentia. Et Marcum rogavit qui venit ut fratri venerabilem morum suorum & intendantam ostenderet sanctitudinem: & quinque diebus

SALMASIUS.

¹ Quorum præcipuus fuit Maximinus.] V. ed. Maximus.

² Et amicis paribus quorum præsentia nulla inerat reverentia.] Nec verbo movissim huic loco controversiam, nisi impulisset Palat. qui longe diversam scripturam continet, hoc modo: quorum præsentia nulla inerat provincia. id mutatum in prima editione sic repperi, ut appareat qui mutaverunt, ita etiam in suis codicibus invenisse, ut habuit Palat. Legitur enim in edit. Mediol. quorum præsentia nulla inerat reverentia. cum non viderent quo referri deberet & quomodo capi posset illud provincia, substituerunt reverentia, nulla, ut ita dicam, veritatis & antiquitatis reverentia. Nam recta est Palatini lectio, modo legas illa pro illa: Et amicis paribus quorum præsentia nulla inerat provincia: & amicis qui praesentes erant in illa provincia, nec amicis quidem omnibus sed vita & morum similitudine paribus & eadem sectantibus. Omnes igitur amici pares Veri qui domos & villas habebant in via Clodia ad Verum conveniebant, cum illic esset in villa quam ibi extruxerat. nec movere debet quemquam, quod viam Clodium vocat provinciam: sic enim alia via ab

urbe & sub urbe provinciaz dicitur. Flaminia provincia: & Aurelia. Iulius Frontinus: pars vero camporum & sylvæ regionis Campanie & Aures à Divo Augusto veteranis data sunt. Nec enim ibi Aurelia epitheton est Campania: ut sibi persuasere. ita & provincia Clodia hoc loco. sic omnes regiones suburbicariæ, etiam provincia dicebantur. Amicos igitur pares Veri vocat qui in illa regione ababant, solitos ad ipsum in villam conveare, ut ibi totos dies debaccharent & luxuriaz operam darent.

CASAUBONUS.

² Et amicis paribus.] Refer ad similitudinem morum: pars sepe, plurimis. vel, ad atarem. utrique interpretationi convenit quod sequitur.

GRUTERUS.

³ Quorum præsentia nulla inerat reverentia.] Pal. quorum præsentia nullam, ut videri queant aliquam multa deducari; dixeritque forte ablegatios comites, quorum gravitate luria ejus inhiberetur. verum si hoc admiserimus, queretur, cur antem licenter egerit. & alioqui si volebat amoliri tales, non erat ei ascendens frater.

in eadem villa residens, cognitionibus continuis operam dedit, aut convivante fratre, aut convivia comparante. ¹ Habuit & Agrippum histrionem, cui cognomentum erat Memphi, quem & ipsum è Syria veluti trophæum Parthicum adduxerat, quem Apolaustrum nominavit. Adduxerat secum & fidicinas &

SALMASIUS.

¹ Aut convivante aut convivia comparante.] Comparante, id est parante. Tibullus:

Et calidam feso comparat uxor aquam.
Sic matum alicui comparare. Plaut. Casin.
Tribus non conduci possum libertatis
Quis ego illis comparem magnum malum.
& comparare gaudia. idem Truculentus:
Prom. venustatem amantium, ut gaudia
comparas.

Quem versum multis modis sollicitarunt, ut perverterent viri docti, qui vim vocis illius compares parum attrahebant. nam rectum est. amanti gaudia comparare, ut malum & dolorem inimico comparare. ita & comparare hoc loco ut ὁ γονός σεν. Glossæ: Comparat, καὶ οὐδέ τι. qua significatio ne & heic & apud Tibullum Plautumque sumendum est, ut ne invitetur sequi Regii codicis lectionem, qui habet cooptane.

³ Habuit & Agrippum Histrionem.] Ita Pal. at vir doctissimus qui maller, Agrippam vel Agrippinum, non sequendus. Agrippa & Agrippinus nomina pure Romana sunt. Hic vero histrio de genere Syrorum: unde & Memphis illi cognomentum, & nomen Agrippus. Αγρίππης autem nomen Græcum. sed & Αγρίππας potuit dici. aliter tamen omnes libri. Hunc porro Agrippum Memphis putat Casaubonus, illum ipsum esse Apolaustrum, cuius mentio in antiqua inscriptione Romani lapidis, quæ ita habet: L. AVRELIO. APOLAVSTO. MEMPHIO.

grippus, cujas nominis in eo lapide nulla mentio. utut sit, hunc Memphis eandem esse arbitror cum eo cuius Athenæus meminit, & quem sua aetate vixisse scribit libro primo. Τιφέ ημῶν φιλόσοφον δεχόμενην, Μέρη φιν οὐδέλεων, απαρχαίοτες τέλοι Άργος Επικούρου μάτε κινησεν, τῇ το πόλεων δρχαιοτέρα νῆ βασιπλικωτέρα.

GRUTERUS.

² Aut convivia comparante.] Sic & Palatin.

⁴ Et Agrippum histrionem.] Hand aliter quoque Palatinus.

CASAUBONUS.

² Aut convivia comparante.] Regius, cooptante.

⁴ Agrippum histrionem.] Regius, Agrippum. malim Agrippam vel Αγρίππημ.

⁵ Quem Apolaustrum nominavit.] Propter obscenum ministerium: nam δοπλωτικὴ vita, qualis Epicureorum. Videtur esse Apolaustrus ille, quem una cum aliis libertis aulicis casum tempibus Commodi narrat Lampridius. Hic autem est ille ipse Apolaustrus cuius meminit antiqua inscriptio Romani lapidis, hæc:

L. AVRELIO

APOLAVSTO. MEMPHIO

AVGG. LIE. HIERONICÆ

CORONATO. ET. TON. DIAPAN

DON. APOLLINIS. SACERDOTTI

SOLI. VITTATO. ARCHIFERI

SYNHODI. ET. AVGG

L. A V R E L I V S

PANNICVLVS. QVI. ET

SABANAS. PATRONO

OPTIMO.

I. Scrit-

tibicines & histriones, ¹ scurrasque mimarios & præstigiatores, ² & omnia mancipiorum genera, quorum Syria & Alexandria pascitur voluptate, prorsus videretur bellum non Parthicum sed histrionicum confecisse. Et hæc vitæ diversitas atque alia multa, ⁹ inter Marcum & Verum simultates fecisse, non aperta veritas indicabat, ³ sed occultus rumor insufurabat. Verùm illud præcipuum, quod quum Libonem quendam patruelē suum Marcus legatum in Syriam mississet, atque ille se insolentius quam verecundus senator efferret, ⁴ dicens, ⁵ ad fratrem se scripturum efficiunt.

SALMASIUS.

¹ *Scurrasque mimarios.*] Alibi vocat, *scurras mimicos.*

CASABONUS.

² *Et omnia mancipiorum genera quorum.* ^{8.}] Intelligit nanos & illos pueros minutos procacitate commendatos Romanis proceribus: de iis notamus ad Suetonii librum secundum, cap. LXXXIII.

³ *Sed occultus rumor insufurabat.*] Ultimum verbum abest à regio: & omnitti potest: alii libri, *inseverat.*

⁴ *Dicens, ad fratrem se scripturum effi, si quid forte dubitaret.*] Regius, *ad fratres suos se.* sunt hæc Libonis verba: qui cum esset frater patruelis Marci, per vanitatem & arrogantiam quoties de illo, aut ejus fratre loqueretur apud provinciales, fratres illos nominabat: jure ille quidem & more Romano: nam & patruelē fratres suos, *αὐλαῖς*, vocabant fratres: sed hanc appellationem *ἀγρέ* ferebat Verus; ut qui fratrem se à privato homine appellari sine majestatis imperatoria immunitatione non posse censeret. Hinc causa odii in Libonem, & suspicio veneni ex illo odio. Vulgata lectio, *ad fratrem se scripturum esse*, sensum hunc haberet: solitum Libonem quotiescumque de aliquo negotio dubitaret, non ad presentem Verum referre; sed ad absentem Mar-

cum fratrem per literas: in quanto Verus fieri sibi injutiam putauit mihi prior interpretatio arriderem gis.

GRUTERVS.

³ *Occultus rumor insufurabat.* ^{Eff. à Pal.} alisque scriptis: antea erat, *insufurabat.*

⁵ *Ad fratres suos scripturum effi, Cœ.*] Conspirant in hanc lectioen codex Regius & Palatinus, nam replicata, *ad fratrem se scripturum.* in verborum accurate pandit Casabonus qui videatur.

SALMASIUS.

³ *Sed occultus rumor insufurabat.* ^{Eff. à Pal.} *inseverat.* legendum: non aperta veritas indicabat, sed occultus rumor senserit enim rumores & seminaris discuntur. sic & sermones ferere, *sensu possimur inseverat*, codem sensu possimur inseverare, *ἐγνωστοί* unde inferre rumores, est disseminare.

⁴ *Dicens ad fratrem se scripturum effi, si quid forte dubitaret.*] Vetus editio à Palat. hoc loco cum Regio confluunt: dicens *ad fratres suos scripturum esse* si qui fortasse dubitaret. & fratres suos intelligit vir eruditissimus Marcum & Verum quibus frater patruelē hic erat Libo. nonnihil tamen habet de quo jure dubitetur, hæc interpretatio: cum enim ad fratres suos se

¹ siquid fortè dubitaret, nec Verus præfens pati posset, subitoque morbo notis propè veneni existentibus interisset, ² visum est nonnullis, non tamen Marco, ³ quod ejus fraude putaretur occisus. Quæ res simul-

tatum

scripturum dicat, si quid forte dubitationis exquireret, de Marco quidem fine dubio intelligebat qui Roma agebat: an vero & de Vero, quæstionis est: nam quomodo ad illum scripturum se diceret, qui præfens erat, & minime pati poterat tam insolenter se efferentem senatorem? Hoc enim illud erat, quod ægre cerebat Verus, sui præfensis nullum haberi respectum ab hoc legato, nec ad se referri de rebus quæ dubitationem recipierent, sed ad Marcum qui longe erat positus. Nodus hunc mihi solvant peritos. interea vero dum illi, quos quoero, alicunde adveniant, non hec patiar operam meam cessa- re. videtur igitur sine culpa libariorum, sine auctoritate ipsius virio ex seculi sui consuetudine & usu loquendi, prius scriptum esse ad fratrem suo. in talibus enim patrum observabant leges Grammaticas. hinc in veteribus lapidibus monumentorum ante fronte pro ante frontem, cum quem pro cum quo, cum coniugem suam, cum parentem, a latere pro a latere. & de latus apud Innocentium illi extati qua vixit Capitulinus, superarem. sic apud Hyginum de limiteribus agrorum: extra fano, extra fanum. ita enim scriptum in antiquis libriss. ex eadem consuetudine loquendi supra dixit Capitulinus, vos ipse pro vos ipso: vos ipse sacratissime imperator. ex illis igitur ad fratrem suo factum est postea ad fratres suos, secundum Grammaticorum præscriptum, non juxta rei veritatem. nam omnino scribendum fuit, ad fratrem suum. & Marcum intelligebat hic legatus cui frater patruelis erat, hoc impatienter tulit Verus, adeo sui nullam præfensis haberi rationem ab isto legato fratre Marci patrueli, ut non alter secum ageret, quam si nusquam

esset, aut longe abesset, nec ad se rem ullam referret, sed ad fratrem suum scripturum jactaret, si quid dubitatione dignum emerisset: non aliter aut explicari, aut emendari hunc locum posse arbitror: atque hæc mea sententia est.

¹ Si quod fortasse dubitaret.] Pal. & v. ed. si qui forte dubitaret.

² Visum est nonnullis quod ejus fraude putaretur occisus.] Visum est nonnullis quod putaretur occisus. pro, nonnulli putaverant occisum. illa enim atate, abutebantur ista locutione vel verbo potius visus est. ut, visus est hoc facere, vel quod hoc faceret, pro hoc fecit. sic apud Ulpianum in collatione legum Romanarum tit. xv. Quod quidem magis per consummacionem & temeritatem eorum factum est, qui visi erant vel consulere vel exercere, quam quod fuerat permisum. qui visi erant consulere & exercere, pro qui exercerant & consulabant. sic videri judicare, pro judicare. in Alexandro: Fares judicare ius sit in civitatibus nisi nunquam videri. pro, ius sit fures in civitatibus nunquam judicare. in epistolis Pontificum à Grezere editis frequens occurrit hæc locutio. ad me venire visus est. pro, ad me venit. & hujuscem exempli multa reperiuntur apud Anastasium de vitis Pontificum, quæ nunc non otii est hue congerere, quod alias faciam. non nimium dissimile est quod nuper in Cicerone pro Cælio legebam: nolite velle, nolite, Judices, aut hunc iam natura ipsa occidentem velle maturius extingui vultere vestro quam suofato.

CASAUBONUS.

³ Quod ejus fraude putaretur occisus.] Notanda locutio, visum est quod putaretur occisus, pro, quod esset occisus. apud Græcos sæpe dixerit pro eisq. ut

oi de-

tatum auxit rumorem. Liberti multum potuerunt apud Verum, ¹ ut in vita Marci diximus, Geminus & Agaclytus, cui dedit, invito Marco, Libonis uxorem. Denique nuptiis ab Vero celebratis, ² Marcus convivio interfuit. Habuit & alios libertos Verus improbos, ³ Codem & Eclectum, cæterosque quos omnes Marcus post mortem Veri, ⁴ specie honoris adjectit, Eclecto retento, qui postea Commodum filium

bi dōx̄v̄t̄s ἀ̄ḡz̄v̄t̄s, hoc est, ὄv̄t̄s:
& similia. Vulcatius Gallicanus, Avi-
dius Cæsina, ut quidam volunt, ex familia
Cæsiorum suisse dicitur. & heic ἀ̄ḡz̄v̄t̄s
est cautio: nam sublatu verbo
dicitur, remanet eadem sententia.

¹ *U: in vita Marci diximus.] Et qui-*
dem totidem verbis, ut ibi notatum
est.

² *Denique nuptiis ab Vero celebratis,*
Marcus convivio interfuit.] Nisi in seita
negatione legas, convivio non interfici-
quod præcedentia verba suadent, qui-
bis dicitur Marcus has nuprias non
probasse: habes hic insigne exem-
plum indulgentiæ, quam Marco tri-
buebat Capitolinus: de qua ad librum
superiore diximus.

⁴ *Codem & Eclectum.] Non dubito*
prius nomen esse corruptum. nec ta-
men occurrit ullum nomen quod
eius loco substituam. an Euodem?
Ewādñ, nam Euodium, quod usitatissi-
mum scimus esse, vereor ne paullo
sit remotius. Eclecti nomen Græco
more scriptum est Eξάστης: nam
Latinum esset Eclectus, origine fuit
Ægyptius, Commodi mox cubicul-
arius. de hoc multa Herodianus.

SALMASIUS.

² *Denique nuptiis ab Vero celebratis*
Marcus convivio interfuit.] Interponen-
da omnino hoc loco negationis par-
ticula, ex fide Pal. Codicis: convivio
non interfuit. quod si nihil aliud, id
certe satis indicat vox denique, que hu-
jus initio periodi posita est: Agacly-

tus cui dedit invito Marco Libonis uxori
denique nuptiis Marcus non interfici: ab
que enim negatione dicendum fu-
ret: cui dedit invito Marco Libonis uxori
rem. Tamen Marcus nuptiis ab Vero
celebratis interfuit. qui non ignorabat
quam vim habeat, & ad quem sen-
tum ponи soleat ab auctoribus ut
illa denique, facile mihi adseruentur.

⁴ *Codem & Eclectum.] Meno cen-*
sent hujus liberti nomen corruptum
eruditissimi viri, nec tamen habeant
aliud minus corruptum quod habili-
tuant. Pal. scribit, Codem. ita & ve-
ed. mutata littera, verum erues, quod
est Coem. Coetes enim ille libens
vocabatur: Koīns, nam Koīre &
Koīr̄ est nomina sunt propria apud
Græcos. Coeti mentio in veteri inla-
pione.

GRUTERUS.

³ *Marcus convivio non interfici.* Ni-
gativam requirebat orationis nexus
& visitur ea ipsa plane in Palatinis
vulgaris antea male aberat.

⁴ *Codem & Eclectum.] Palatinis*
den & Eclectum. sed postea tam
infra agnoscit Eclecto. videtur illa
Codem, mutandum in Cœm, aut di-
ctionem litteris ei vicinam,

⁵ *Specie honoris adjectu.] Sic & apud*
Tacitum lib. xii. Annal. cap. 41. de-
mulque qui centuriouni triboniarumque
fores Britannici miserabantur, remu-
scendit causis, & aliis per speciem homi-
ce. Sed ibi boni removentur, itaque
videndum potius Suetonius Julius
sub finem.

ejus occidit. Ad bellum Germanicum, ¹ quod Marcus nollet Lucium sine se vel ad bellum mittere, vel in urbe dimittere causa luxuriæ, simul profecti sunt, atque Aquilejam venerunt: invitoque Lucio Alpes transgressi, quum Verus apud Aquilejam tantum vectatus convivatusque esset, Marcus autem omnia prospexit. ² De quo bello quid per legatos barbarorum pacem potentium, quid per duces nostros gestum est, in Marci vita plenissimè disputatum est. ³ Composito autem bello in Pannonia, ⁴ urgente Lucio Aquilejam rediret, quod urbanas desiderabat Lucius voluptates, ⁵ in urbem destinatus est: sed non longe ab Altino subito in vehiculo morbo quem apoplexi vocant, correptus Lucius, ⁶ depositus è vehiculo, detracto sanguine Altinum perductus, quum triduo mutus vixisset,

SALMASIUS.

¹ Quod Marcus nollet.] Pal. & v.ed.
Marcus quod nollet.

² De quo bello quid per legatos.] Idem
liber: quidem per legatos. & mox: qui-
dem per duces nostros gestum est. quem &
sequitur edit. Mediol. forte: de quo
bello quid & per legatos barbarorum pacem
potentium, quid & per duces nostros gestum
est, in Marci vita plenissime disputatum
est.

³ In urbem destinatus est.] An solus
Lucius destinatus est? atqui Marcus
quoque cum Lucio fuit in eodem ve-
hiculo, cum apoplexi correptus &
simil in urbem ambo contendebant.
supra in vita Marci; via quoque post-
quam iter ingressi sunt, sedens cum fratre in
vehiculo Lucius, apoplexi arreptus perire.
sed & Galenus qui eodem tempore
scribebat, quo hæc acciderunt, de am-
borum imperatorum reditu loquitur
in commentario ἀπό της ιδεας βι-
βλίων: ἐποδάσιον ἡ μη το Αὐτού-
λην, κατεργαθεὶς ὁ λογρὸς οἰς εἴπω
εὐέργειγ. οὗτος τοις μὲν αὐτονομοῖς
αὐτίκα φύγειν εἰς Γ' αὐτοὺς ἀνεργα-
ζόνταις ὀλίγοις. & paucis post verbis

ibidem narrat Lucii interitum in iti-
nere quomodo acciderit. optime igit-
tur Palatinus liber hoc loco legit, in
urbem destinatum est. hoc est destina-
runt imperatores Marcus & Verus.

⁶ Depositus è vehiculo, detracto sanguini-
m.] Hinc illi malevoli & iniqui de
Marco sermones, quod per Posidip-
pum medicum sanguinem Vero in-
tempestive emitti curaverit, ut refer-
tar in vita Marci.

CASAVBONVS.

³ Composito autem bello in Pannonia-
ur.] In Marco, componeruntque omnia
que ad munimenta Italie atque Illyrici per-
tinebant.

⁴ Urgente Lucio Aquilejam rediret.] In
Marco, Placuit autem, urgente Lucio, ne
premissis ad senatum literis, Lucius Ro-
manum rediret. agnoscis verba eadem:
sententia tamen diversa nonnihil.
Urbem sane non Aquilejam deside-
rabat Lucius. mutandum tamen ni-
hil, nisi quis malit, redirent, pro redi-
ret; nam ut dicitur in Marci vita,
transensis Alpibus longius ab Aqui-
leia ambo processerant.

Ec

I Quam-

10 set, apud Altinum perit. Fuit sermo quod & socrum Faustinam incestasset. Et dicitur Faustinæ socrus dolo, aspersis ostreis veneno extinctus esse: idcirco quod consuetudinem quam cum matre habuerat, filia prodidisset: ' quamvis & illa fabula quæ in Marci vita posita est, ' abhorrens à talis viri vita sit exorta: quam multi etiam uxori ejus, ' flagitium mortis assignent, idcirco quod Fabiæ nimium indulserat Verus: ' cuius potentiam uxor Lucii vel Marci ferre non posset. Tanta sanè familiaritas inter Lucium & Fabiam sororem fuit, ut hoc quoque usurpaverit rumor, quod inierint consilium ad Marcum è vita tollendum. ' Idque quum esset per Agaclytum libertum proditum Marco, ' ante adventum, Lucium Faustina nece prævenerat.

' Fuit

1 Quamvis & illa fabula.] De extinto Vero fraude Marci, cùm illi venenum propinasset.

5 Idem cum esset per Agaclytum libertum proditum M.] Regius, idque cùm esset per Ag. lib. proditum Marco; ante adventum Lucii Faustina occurrit, ne præveniret.

GRUTERUS.

2 Abhorrens à talis viri vita sit exorta.] Pal. extorta.

6 Ante adventum, Lucium Faustina nece prævenerat.] Abit à vulgaris Palatin. quippe in eo; Ante adventum Lucium Faustina ne præveniret.

SALMASIUS.

3 Flagitium mortis assignent, idcirco.] Flagitium mortis assignent, & idcirco. Pal.

4 Cuius potentiam uxor Lucii vel Marci ferre non posset.] Potest sic accipi, ut conjunctis consiliis uxor Marci cum uxore Lucii, cum potentiam Fabiæ ferre non possent, cui nimium & magis quam sorori par esset, indulgebat Lucius, eam dolo sustulerint: & ita vel pro & accipiemus, ut alibi

locis aliquam multis. sed si quis est Palatinam lectionem sequi que ad Marci non agnoscit. vanis tangit Capitolinus de morte Vei opinio-nes. cuius mortis causam, quidam Faustinæ ascribant, idcirco quod consuetudinem quam cum matre habuerat, filiæ prodiderat. aliives Lucilla ipsi Lucii uxori facinus illud assignabant, quæ Fabiam pellicem & ex eo nimis potentem apud Lu-cium matrem ferre non posset. Ne vero intererat Faustinæ quam poterat esset Fabia & quantum illi indulgeret Lucius, sed uxor Lucii, cui pœna lex erat Fabia, legendum igit: quam multi etiam uxori ejus flagitium mor-tis assignent, & idcirco quod Fabien-nium indulserat Verus: cuius potentiam uxor Lucii ferre non posset.

6 Ante adventum, Lucium Faustina nece prævenerat.] Quod habet malum vitium locus hic, totum id con-sistoribus deber, quorum vitio viatio-nis factus. nihil enim reperi pœna contaminatus: nec multum juvans libri qui omnes hac etiam in parte depravati feruntur. excepto Palatino, cuius codicis ea bonitas fuit, ut le-vioribus mendis quam ceteri, fere sem-

¹ Fuit decorus corpore, ²vultu geniatus, barba propè
bar-

semper laboraret. hic idem, pro, nece
præveniret, exhibet, ne præveniret. quod
& vetus editio conservavit. reliqua
vero longe habet corruptiora. Ex illis
vero vestigiis non nobis fuerit difficilis
totum hunc locum in integrum re-
stituere hoc modo: Tuta sive familia-
ritas inter Lucium & Fabiam sororem fuit,
ut hoc quoque usurpaverit rumor, quod inie-
rint consilium ad Marcum è vita tollen-
dum: idque cum esset per Agaclytum li-
bertum prodidit Marco, antezentum Lu-
cium Faustina ne præveniret, in quo re-
stituendo nihil admodum licentia
sumplimus, nisi quod anteventum fe-
cimus, ex, ante adventum. quod au-
tem narrat heic Capitolinus ejusmo-
di est. Lucius cum Fabia sorore con-
silium inierat ad Marcum è vita tol-
lendum. id cum prodidisset Marco
Agaclytus Veri libertus, Faustina Lu-
cium prævenit, ne præveniret, &
hunc è vita sustulit. Hoc idem ita
scribit Dio vel ejus abbreviator:
λέγεται δια μητρός τοῦ πενθεπά
Μάρκων ἐπιστέλλεται συνάδει, πενθεπά
στοιχ. Φαρμακίων Διαφθερόποιος. πεν-
θεπά στοιχ. eadem volunt quod Ca-
pitolino, anteventum Lucinum ne præ-
niret. hoc est, ne præveniret, præven-
tum.

CASAUBONIUS.

² Vultu gemmatus.] Liber regius, geniatus. quem non sequor. nam re-
ctum est gemmatus. gemmata facies dicitur, in qua tumores crebri, ut de Tiberio scribit Suetonius. in idiotismo nostro similis metaphora: dicimus enim visage boutonné. sunt autem res affines gemmæ vitium, unde vox gemmatus: & illi erumpentes plantarum calyculi, unde traducta est vox Gallica. cum autem sine tumore maculosus est vultus, Graci στενός & φαίνεται vocant. Glossæ ve-
tères, Φάνγος, lentiginosus, sparsa ore. Terentius,

Rufamne illam virginem, cæsiam, sparsa
ore, aduncu nase?

GRUTERUS.

² Vultu gemmatus.] Palatinus uter-
que subscrabit codici Regio, præfert-
que geniatus: quod magis arridet: præfertim cùm non meminerim vul-
tu gemmatum Latinis usurpatum pro-
eo qui abundet rumoribus.

SALMASIUS.

¹ Fuit decorus corpore, vultu geniatus.] Hanc lectionem gemmatus tueri placet eruditissimis viris adversus o-
mnium librorum autoritatem, qui geniatus præferunt: & vultum gem-
matum accipiunt, in quo tumores crebri, quos in idiotismo nostro vo-
camus, boutons. ego vero consensum librorum unanimem sequor, & ge-
niatus legendum contendō: & vultu geniatus interpretor qui facie sit
venusta & geniali & plurimum grata atque amabili. nam geniatus est
αἰγαῖος. Isidorus in Glossis: Genia-
tus, genialis, gratus. à voce enim genius,
verbū geniare pro decorare, unde
degeniare apud Cassiodorum pro de-
corare, & devenustare. lib. v. præ-
terea commonemus ut præpositorum com-
moda non præsumas, nec quidquid eos po-
testatis habere reverenda sanxit antiquitas, aliquam usurpatione degenes. ita enim le-
gunt libri scripti, cum vulgati ha-
beant, degenes & degeneres. sed & ver-
bo degeniare infra usus Capitolinus, ut ibi ostendemus. Genius igitur est
venustas & gratia quæ Græcis αἴγα
dicitur & κατάστη. nam ita differt ge-
nius à forma, ut pulchritudo à ven-
ustate. & sunt pulcri quidam qui ra-
men venusti non sunt. sic aliqui vul-
tu formosi, qui minime tamen ge-
niati dici possunt. geniatum igitur in
vultu est τὸ κατάστη. Sidonius Apolli-
naris in epithalamio Rurici:

Quantus bonus geniussque genia —
sed & Vopiscus in Carino genium
αὐλύξης usurpavit pro eo quod Graci
αἴγα κατάστη dicunt. frequens cor-
ruptionis juventutis, pude. sicut quod in
E e 2 little-

barbaricè demissâ, procerus, & fronte in supercilia aductiore venerabilis. Dicitur sanè tantam habuisse curam flaventium capillorum, ut capiti auri ramenta re-

sper-

litteras One simus rettuit, ipse quoque male usus genio sexus sui. nam male uti genio sexus sui, est quod Gracis *οργα πωλεῖν.* a genio etiam genianum antiqui dixerunt, unde genianum triclinium Varroni de re Rustica, & geniana salicta. ut olim reponere memini summum vi-

rum Jolephum Scaligerum. ex hac nostra animadversione nemini poterit esse ambiguum quin recte restituuerimus hoc loco vocem genianus, quam non recte ex glosterant summe eruditio[n]is virti. ut *vultus genitus apud hunc Capitolinum,* sic officium genitum Cassiodoro variarum lib. iii. form. iii. officium plane genitum, effigie, instruclum, & tota animi firmitate prevalidum. quid genitum officium appellari, alibi explicat his verbis: officium vero ejus tanta genii praerogativa decoratur ut militia & perficcius munieribus, ornetur nomine principatus. idem lib. vi. form. xi. magnum quidem multis & inter vices videtur esse genitum publice utilitati probris utilibus occupari. & lib. eod. form. xx. vultus quinetiam regnatum genitum obsequi pompa premitur. form. xxi. genitus indutus, vestis gratiosa quam filio suo Priapo Venus dicitur texuisse. & form. xxx. redditis inter arma genitatis, processio tua procinctus ornatus est. corrigendus idem Cassiodorus eod. lib. form. xxii. confidis gemmatum tribunal. scribe, genitum tribunal. sic genius judicis apud eundem lib. vii. cap. xxiv. & alibi, genita obsequia. & passim genitus pro pulcro & decoro, & qui habet genium. hinc genitus vultus hoc loco *οργιστός.*

I. Ut capiti auri ramenta respergeret.] Duobus in locis habentur auri ramenta apud istos auctores, pro quibus ramentis semper aliquid aliud substituerunt antiqui correctores. nam vetus editio heic legit roramenta. & in Commodo, irradiamenta. utroque

CASAUBONIUS.

I. Ut capiti auri ramenta respergeret.] Incepit vulgo, roramenta: enim plerique etiam membrana. in Commodo recte, capillo semper fusa, & auri ramentis illuminato. Trebellius Gallieno, Crinibus suis auri scobem & spissum ramentum, sive, ut Plautus, ramentam, dixerunt & scobem, quod humi cadit cum lima aut scobina milive instrumento aliquid atteritur. sic plumbi ramenta, apud Cetium Aurelianum, & similia passim. illuc sunt voces, rasura & rasamen. rasuram eberi leges apud Vegetum in arte veterinaria, quæ scobis ebri Scibonio Largo: rasamen passa apud Macellum empiricum. dicitur & *sanguis à ferrâ,* nam quæ alii medici ramenta cornu cervini, Cælius Aurelianus ferruginem libro primo. idem libro quarto, cum cervini cornu ferragineo signa, quam Graci rhinen vocant. scribendum, rhinoma. nam hujusmodi ramenta Græci appellant *λιθοπλάκα, λευκηλάκα, πετρηλάκα,* aut *πηληλάκα.* Herodianus de Commodo, *αττικὴ οἰκία πλευραὶ λευκαὶ πετραὶ εἰδοταὶ, τοις ἐναβασίαις ποτε* veteres

spergeret, quò magis coma illuminata flaveceret. Lingua impeditior fuit: aleæ cupidissimus, vita semper luxuriosa, atque in pluribus Nero, præter crudelitatem & ludibria. Habuit inter alium luxuriæ apparatum calicem crystallinum nomine Volucrem, ex ejus equi nomine quem dilexit, humanæ potionis modum supergressum. Vixit annis quadraginta duobus. Imperavit cum fratre annis undecim. Illatumque ejus corpus est Adriani sepulcro, in quo & Cæsar pater ejus naturalis sepultus est. Nota est fabula quam Marci non capit vita, quod partem vulvæ veneno illitam, quum eam execuisset cultro una parte venenato,

veteres cum magnam haberent curam flaventium capillorum, usi in eam rem medicamentis variis, quorum meminerunt medici in praceptis & iuris*capitulis*, & Plutarchus in extremo *Epolinkō*. sunt etiam usi nonnulli barbarorum aurearum brastearum intertextura quadam mirifica, cuius meminit Joannes Chrysostomus, in caput tertium epistola ad Colosenses. Τοῦ Περοῦ Βασιλεὺς, ait, Καὶ εἴ το δίδοντο, τὸ πάτερ τοῦ θεοῦ σουν, καὶ δικαιούχη, εἴ το καὶ τοῖς σπέντε θρήνοις ευλογούσσαν τοῦ πάτερα τὸ Χρυσόν. Aliam χρύσων capillorum indicat Valerius Flaccus libro sexto.

*Et gravidæ maduece come, quas flore
Sabæo*

Nutrirat, liquidoque parens signaverat auro.
Neque hoc adeo mirum videri debet: nam & alias corporis partes deaurabant: ut papillas. Juvenalis:
— tunc nuda papilla
Prostigit auratis.
item unicus. viii. iii.

Item unguis: Virgilius:
— præfulgens unguibus aureis.
Servius, unguis solent deaurari: Statius
— auro maiusuerat unguis.
Sed hæc exempla ratius usurpata: in-
spersio vero nitellæ aureæ, in fre-
quentiore usu posita. Inventum es

E c 3

Imperavit cum fratre annis undecim.]
Imò novem, ut dudum probarunt
viri docti: sed est verus error Victo-
ri, Eutropio, Cedreno, alisque com-
munis. Eusebius è regione anni no-
ni: *Lucius imperator anno regni nono, sive,*
ut quidam putant, xi. extinctus est.

438 JULI CAPITOLINI VERUS IMP.

¹ Marcus Vero porrexit : sed hoc nefas est de Marco
putari , quamvis Veri & cogitata & facta mereantur:
² quod nos, non in medio relinquimus,³ sed totam pur-
gatam confutatamque respuimus , quum adhuc post
Marcum , præter vestram clementiam , Diocletiane
Auguste , imperatorem talem nec adulatio videatur,
potuisse configere.

GRUTERUS.

¹ Marcus Vero porrexit.] Sic melius
Pal. quām vulgatus, porrexit.

³ Sed totam purgatam confutatamque
respuimus.] Sic quoque Pal. absque
quo fuisset, prætulisse conjecta-
neum aliorum, totum purgatum confu-
tatamque. Interim crima homini-
bus adicta, aut incredibilia haberi
aut credibilia, prout eis vita fuit,
proba vel improba, demonstravi Dis-
sertationum farragin locupletissi-
ma.

SALMASIUS.

² Non in mediorelinquimus.] Pal-
linguimus. & paulo post ex eodem
gendum : sed totum purgatum con-
futatamque respuimus.

CASAVBONVS.

³ Sed totam purgatam confutatam
respuimus.] Præcessit vox fabulari
longe, nec potest commode reperi-
Scribe igitur, totum purgatum, con-
futatamque respu.

VUL